अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कमल गाउँपालिका

झापा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कमल गाउँपालिका

झापा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

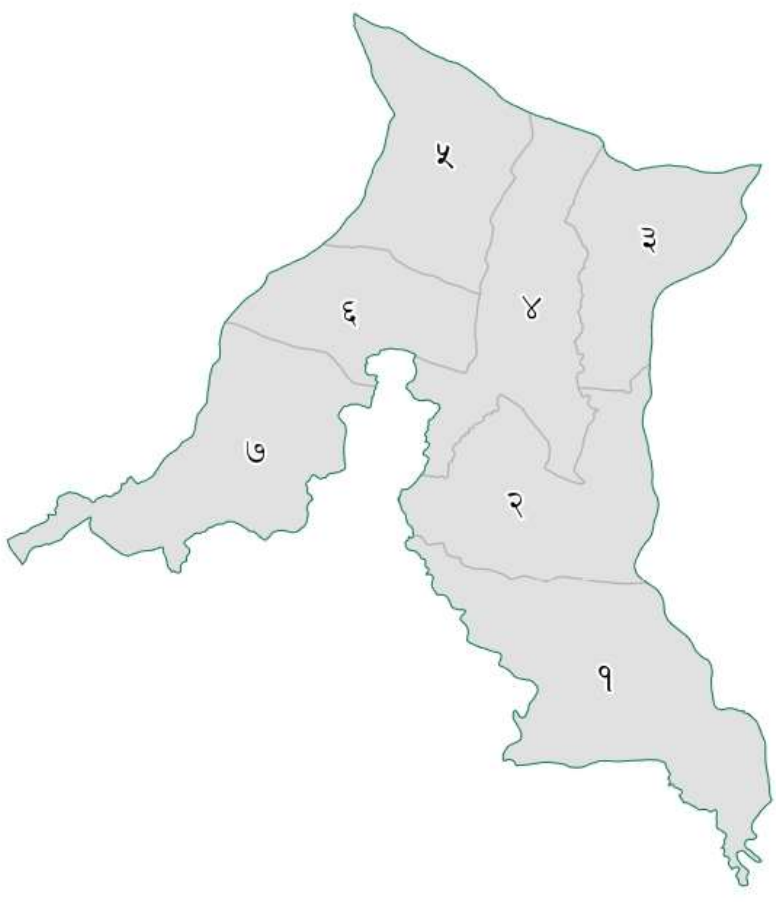

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कमल गाउँपालिका

झापा

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

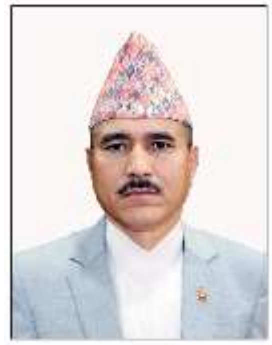

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। त्यसैगरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण गर्दा नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिईएको छ । यस स्थानीय तहको २०७९/८० को लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रिया समेत विचार गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वियन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिता लगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । समय, जनशक्ति, स्रोतको उपलव्धता लगायतका सीमा रहेता पनि स्थानीय तह सम्म नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति लिइएको छ। यसै गरी लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उपर छलफल गरिएको छ।

यस वर्ष स्थानीय तहको लेखापरीक्षणबाट कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक पर्ने कतिपय कानुन निर्माण हुन बाँकी रहेको, कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, प्रशासनिक तथा अनुत्पादक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, एउटै योजना समेत टुक्र्याई कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरुको समेत परामर्शदाताद्वारा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी खर्च गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारी समेत नियुक्ति गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनमा सुधार गर्नु पर्ने देखिएको, सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रुपमा हुन नसकेको, स्थानीय तहमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजु फर्स्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको जस्ता व्यहोरा देखिएका छन्। त्यस स्थानीय तहसँग सम्बन्धित व्यहोरा सहितको राय संलग्न गरिएको छ । एकै प्रकृतिका व्यहोराहरू वर्षेनी दोहोरिने गरेकोले वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेको छैन ।अतः लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका ब्यहोराहरू उपर आवश्यक कारबाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुका साथै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन त्यस स्थानीय तहबाट थप पहल कदमी हुने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

तोयम राया

२०८१ जेष्ठ **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
अनामनगर/ब[illegible] काठमाडौं, नेपाल
प्रादेशिक [illegible] महानिर्देशनालय
कोशी प्रदेश

मितिः२०८१।२।१३

प.सं. २०८०।८१

च.नं. ७०

विषयः **<u>लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।</u>**

श्री अध्यक्ष ज्यू,
कमल गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
झापा ।

१. **कैफियत सहितको राय** - हामीले गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ति र भुक्तानीको विवरण, त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरणको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको २०८० आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ति र भुक्तानीको विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरण समावेश भएको वित्तीय प्रतिवेदनले यस पालिकाको वित्तीय कारोबार र प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. **कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार**

२.१. पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरेर तयार गरेको छैन ।

२.२. लेखापरीक्षणबाट रू.४ करोड ३८ लाख ३५ हजार बेरुजु देखिएको छ । सो सम्बन्धमा रु.१५ लाख ३१ हजारको प्रतिक्रिया प्राप्त भएकोमा सो उपर कारबाही भई रु.४ लाख ७८ हजार प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु कायम भएकोले बाँकी बेरुजु असुल गर्नुपर्ने रू.४२ लाख २७ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.१ करोड २४ लाख ७० हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.१ करोड ६९ लाख ७७ हजार र पेश्की बाँकी रु.९१ लाख ८ हजार समेत रु.४ करोड २७ लाख ८२ हजार रहेको छ। यस गाउँपालिकाको गत वर्षसम्म रु. १२ करोड ३७ लाख ८६ हजार बेरुजु बाँकी रहेकोमा हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजु रु.१६ करोड ३ लाख ९० हजार रहेको छ । यस गाउँपालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

२.३ हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने यस गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि प्रचलित कानुन र स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले कार्य गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं।

३. **अन्य व्यहोरा -** ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, बजेट व्यवस्थापन र राजस्व संकलन, सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन, कार्यक्रम स्वीकृति एवं कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिलाई अनुदान वितरण तथा अनुगमन र सेवा प्रवाहलगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएका छन् ।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा पदाधिकारीको जिम्मेवारी -** नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारणबाट वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी यस गाउँपालिकाको व्यवस्थापनमा रहेको छ ।गाउँपालिकाका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार हुनेछन् ।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी -** वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ । लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरेको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तरनिहित सीमाहरुका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोवारमा भएका सबै प्रकारका गल्ती (Fraud) वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(श्रीकुमार राई)
नायब महालेखापरीक्षक

कमल गाउँपालिका,
झापा जिल्ला,

१. चालु वर्ष २०७९।८० को बेरुजु

बेरुजु वर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु. हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फस्योंट			प्रतिक्रियाबाट थप	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या			दफा संख्या				दफा संख्या									
सैद्धान्तिक	लगती	रकम	सैद्धान्तिक	लगती	रकम	रकम	सैद्धान्तिक	लगती	रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
६६	२०७	४३८३५	०	५३	१५३१	४७८	६६	१५४	४२७८२	४२२७	१६९७७	१२४७०	०	०	२९४४७	९१०८

२. अद्यावधिक बेरुजु स्थिति (२०७९।८० सम्मको)

(रु. हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्योंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
झापा	१२३७८६	०	६१७८	११७६०८	०	४२७८२	१६०३९०

३. बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र. सं.	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
	२०७९।८० (चालु वर्षको)			
१		३८.२	बैठक भत्ता रकम असुल गरी प्रमाण पेश	१२०००
२		४२.३	अनुगमन भत्ता भुक्तानी भएको रकम असुल तथा प्रमाण पेश	१३१०००
३		४६	विद्यार्थीहरुलाई स्कुल व्याग वितरण गरेको प्रमाण पेश	१४९७२५
४		४७	अग्रिम कर दाखिला गरेको प्रमाण पेश	२००५१
५		५८	पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल तथा प्रमाण पेश	५८४६५७
६		५९	प्रमाण पेश भएको आधारमा अनियमित बेरुजु कायम	४७८४००
७		९२	इम्प्लान्ट तालिम कार्यक्रमको प्रमाण पेश	६३५११
८		१०१.३	सामाजिक सुरक्षा भत्ता बढी भुक्तानी असुल तथा प्रमाण पेश	९१५०४
	चालु वर्षको जम्मा			१५३०८४८
	गत विगत वर्षतर्फको			
	२०७८।७९	विभिन्न	NAMS मा उल्लेख भए बमोजिम	३७८९९९४
	२०७७।७८	विभिन्न	NAMS मा उल्लेख भए बमोजिम	२३८७८३९
	गत विगतको जम्मा			६१७७८३३
	कुल जम्मा			७७०८६८१

पालिकाको अन्तिम लेखापरीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

परिचय

१ **परिचय**

(क) कमल गाउँपालिकाको परिचय - स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकाको वडा संख्या ७, सभा सदस्य ३९, क्षेत्रफल १०४.५९ वर्ग कि.मी. र जनसंख्या ५३ हजार ८९४ रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०७९।८० को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।९।२५ देखि २०८०।११।२९ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्बनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन्। सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - कार्यालयको आय-व्ययतर्फ रू.१,८७,६०,७०,६३६।-को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विष्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रू.८५,०००।-असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	विवरण	रकम रू.
१	लेखापरीक्षणको क्रममा कार्यक्रममा घटी कर कट्टी रू.१८,०००।- र बाँसवारी मा.वि.को भवन निर्माण कार्यमा अग्रीम कर रू.६७,०००।- असुल गरी दाखिला भएको छ ।	८५०००

२ **प्रासि भुक्तानी हिसाब -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम कमल गाउँपालिका, झापाले प्राप्त गरेको आय, अनुदान तथा सहायता र स्थानीय सरकार सञ्चालनको क्रममा भएका व्ययहरुको आर्थिक वर्ष २०७८।७९ मा प्रासि र भुक्तानी हिसाबको समग्र संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ ।

विवरण	टिप्पणी	यस वर्ष रू.			
		बजेट	आफैले गरेको प्रासि/भुक्तानी	वस्तुगत/सोझै भुक्तानी	जम्मा
प्रासि (क+ख)		८४,६२,८३,५११.२४	६४,८२,९६,०७२.७०		६४,८२,९६,०७२.७०
क. प्रासि (संचितकोषमा आम्दानी बाँधिने)		८१,६६,३९,८५२.२४	६१,७५,७१,४६७.५६	०	६१,७५,७१,४६७.५६
११००० कर	११	१४,४८,५८,८००.००	१०,४८,७८,४७७.३९	०	१०,४८,७८,४७७.३९
१३००० अनुदान		५६,५७,४०,०००.००	४९,६७,३७,७९७.००	०	४९,६७,३७,७९७.००
संघीय सरकार	१२	५२,९३,३३,०००.००	४६,८९,७०,७२६.००	०	४६,८९,७०,७२६.००
प्रदेश सरकार	१२	३,६४,०७,०००.००	२,७७,६७,०७१.००	०	२,७७,६७,०७१.००
१४००० अन्य राजस्व		१,६७,५०,०००.००	१,५९,५५,१९३.१७	०	१,५९,५५,१९३.१७
३२००० वित्तीय सम्पत्ति		८,९२,९१,०५२.२४	०	०	०
ख. अन्य प्रासि		२,९६,४३,६५९.००	३,०७,२४,६०५.१४		३,०७,२४,६०५.१४
वितरण गर्न बाँकी राजस्व		०	०	०	०
कोषहरु		२,९६,४३,६५९.००	२,४४,७७,४७४.५०	०	२,४४,७७,४७४.५०
धरौटी		०	६२,४७,१३०.६४	०	६२,४७,१३०.६४
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०
भुक्तानी (ग+घ)		८४,६२,८३,५११.२४	६४,९३,४४,९९४.५४		६४,९३,४४,९९४.५४
ग. भुक्तानी (सञ्चित कोषबाट)		८१,६६,३९,८५२.२४	६२,३९,४०,९१६.५४		६२,३९,४०,९१६.५४
२१००० पारिश्रमिक / सुविधा	१८	२२,३५,५३,६००.००	२०,८२,८२,६५४.५४	०	२०,८२,८२,६५४.५४
२२००० मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१८	१९,२५,४५,९००.००	१४,२८,४९,८२३.००	०	१४,२८,४९,८२३.००
२५००० सहायता (Subsidy)	१८	३८,००,०००.००	३५,९७,३०३.००	०	३५,९७,३०३.००
२६००० अनुदान	१८	१,१७,५०,०००.००	३,२१,७५०.००	०	३,२१,७५०.००
२७००० सामाजिक सुरक्षा	१८	५६,११,०००.००	५५,७०,४४८.००	०	५५,७०,४४८.००
२८००० अन्य खर्च	१८	१३,८६,०००.००	८,१२,६००.००	०	८,१२,६००.००
३१००० गैर वित्तीय सम्पत्ती / पुँजीगत खर्च	१८	३७,७९,९३,३५२.२४	२६,२५,०६,३३८.००	०	२६,२५,०६,३३८.००
घ. अन्य भुक्तानी		२,९६,४३,६५९.००	२,५४,०४,०७८.००		२,५४,०४,०७८.००
कोषहरु		२,९६,४३,६५९.००	१,५५,३६,७१६.००	०	१,५५,३६,७१६.००
धरौटी		०	९८,६७,३६२.००	०	९८,६७,३६२.००
संघीय, प्रदेश सरकार वा अन्य कार्यक्रम		०	०	०	०
ङ. यो वर्षको बचत (न्युन)			(१०,४८,९२१.८४)		(१०,४८,९२१.८४)
च. गत वर्षको जिम्मेवारी रकम (अ.ल्या)			१३,९४,१९,०६०.७४		१३,९४,१९,०६०.७४
वर्षान्तको बाँकी रकम (ङ + च)			१३,८३,७०,१३८.९०		१३,८३,७०,१३८.९०
बैंक तथा नगद बाँकी	२४		**१०,९९,०८,१६४.६८**		**१०,९९,०८,१६४.६८**

३ **एकीकृत आय-व्यय -** पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको स्थिती देहाय अनुसार छः

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		११८७३४११४.२४	१	चालु खर्च	३६१४३४५७८.००	३६१४३४५७८.००
	क) संचित कोष	८७५९१०५२.२४		२	पुँजीगत खर्च	२६२५०६३३८.००	२६२५०६३३८.००
	ख) धरौटी खाता	१६४८४३४९.५०		३	वित्तीय व्यवस्था भुक्तानी		
	ग) विविध खर्च खाता	६९३०२९.५०			क) ऋण भुक्तानी	०.००	
	घ) प्रकोप व्यावस्थापन कोष	७६२१४६७.००			ख) ब्याज भुक्तानी	०.००	
	ङ) विविध कोष खाता	६३४४२१६.००					
२	**राजस्व (आन्तरिक आय)**		**१२०८३३६७०.५६**	**४**	**लगानी**		
	क) आन्तरिक राजस्व	२४९७७१८४.७३			ऋण लगानी	०.००	
	ख) संघीय राजस्व बाँडफाँट	८९३९६०८३.८७			शेयर लगानी	०.००	
	ग) प्रदेश राजस्व बाँडफाँट	६१९०१३१.९६			अन्य लगानी	०.००	
	घ) अन्य आय +विभाज्य कोषबाट प्राप्त	२७०२७०.००		५	**विभिन्न कोषतर्फको खर्च**		**२५७९८४४३.००**
३	**वित्तीय हस्तान्तरण संघ**		**५१२६७०४९९.८०**		क) विविध खर्च खाता	३७५७७७१.००	
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	१५१२३७४९९.८०			ख) प्रकोप व्यावस्थापन कोष	९२१४६१४.००	
	ख) ससर्त अनुदान	३२१४३३०००.००			ग) धरौटी फिर्ता	१००१७९९७.००	
	ग) समपूरक अनुदान	१५००००००.००			घ) विविध कोष खाता	२३५७६११.००	
	घ) विशेष अनुदान	२५००००००.००			ङ) विभाज्य कोष	४५०४५०.००	
४	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान**		**३३९८४०१०.८२**	**६**	**अनुदान फिर्ता**		४९९१६७१३.८२
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	७८९६८७५.००			क) संघीय सरकारतर्फ फिर्ता	४३६९९७७४.००	
	ख) ससर्त अनुदान	१७३८२०००.००			ख) प्रदेश सरकारतर्फ फिर्ता	६२१६९३९.८२	
	ग) समपुरक अनुदान	८७०५१३५.८२		७	**मौज्दात**		**१०९९०८१६४.४०**
	घ) विशेष अनुदान	०.००			क) सञ्चित कोष खाता	६१६९३२३०.७३	
५	**अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त**		**२४२७९२२१६.००**		ख) चालु खर्च खाता	१८३११९०४.७५	
	क सामाजिक सुरक्षा	२४२२९६६८५.००			ग) पुँजीगत खर्च खाता	१२१६४६७.७८	
	ख) गरिवसंग विश्वेश्वर	०.००			घ) धरौटी खाता	१२८६४११८.१४	
	ग) एकीकृत स्वस्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	०.००			ङ) प्रकोप व्यावस्थापन कोष	४३११८५३.००	
	घ) पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	४९५५३१.००			च) विविध खर्च खाता/कोष	१०७३९८५.००	
६	**अन्य**	०.००			ज) विविध कोष खाता	१०४३६६०५.००	
	क) क्षेत्रीय शहरी विकास योजना	०.००		८	**अन्तर स्थानीय तह खर्च**		२४२७९२२१६.००

	ख) सडक बोर्ड नेपाल	०.००			क सामाजिक सुरक्षा	२४२२९६६८५.००	
७	**विभिन्न कोषतर्फको आय**		२३३४१९४१.९०		ख गरिवसँग विश्वेश्वर	०.००	
	क) धरौटी खाता	६३९७७६५.४०			ग एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार कार्यक्रम	०.००	
	ख) विविध खर्च खाता	४१३८७२६.५०			घ) पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	४९५५३१.००	
	ग) प्रकोप व्यावस्थापन कोष	५९०५०००.००					
	घ) विविध कोष खाता	६४५००००.००					
	ङ) विभाज्यकोष खाता	४५०४५०.००					
९	**विषयगत निकायबाट प्राप्त**	०.००					
१०	**जनसहभागिता (नगद)**	०.००	**०.००**				
११	**लगानीको साँवा फिर्ता**	०.००					
१२	**दायित्व दाखिला**	०.००	**०.००**				
	जम्मा		१०५२३५६४५३.३२		**जम्मा**		१०५२३५६४५३.२२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

४ **वित्तीय प्रतिवेदन -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

४.१ **वित्तीय विवरणको यथार्थता -** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७२) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू.२४,२२,९६,७६८५।- र पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रू.४,९५,५३१।- समेत रू.२४,२७,९२,२१६।- सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन। पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोवार नसमेटेको कारण सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४.२ **फरक हिसाब -** यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै

कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रू.२,०६,८४,९४६।५०, यस वर्षको प्राप्ति रू.२८,५३,२६,२६६।३८ र यस वर्षको भुक्तानी रू.२९,३१,०३,२९४।२८ फरक परेको छ । सुत्रमा कोषतर्फको खर्च रिभर्स गर्दा अल्या रकम बढेको पालिकाको भनाई रहेको छ । त्यसैगरी सिग्यास प्रणालीमार्फत भुक्तानी भएको कारोबार खर्च सुत्रमा समावेश नभएको कारण प्राप्ति र भुक्तानीमा फरक देखा परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७२ ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७२)	१३९४१९०६०.७४	६४८२९६०७२.७	६४९३४४९९४.५४	१०९९०८१६४.६८
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	११८७३४११४.२४	९३३६२२३३९.०८	९४२४४८२८८.८२	१०९९०८१६४.४
फरक	**२०६८४९४६.५**	**२८५३२६२६६.३८**	**२९३१०३२९४.२८**	**०**

सैद्धान्तिक बेरुजु

४.३ **बैङ्क हिसाब विवरण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाबमिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दातमा देहायअनुसार रू.९,३६,९२१।७२ बैंक बढीको फरक देखिन्छ । म.ले.फा.नं. २१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैंकं मौज्दातबीच हिसाबमिलान गर्नु पर्दछ ।

खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार बाँकी रू.	बैंक अनुसार बाँकी रू.	फरक
ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	७९२३०८७.६७	७९२३०८७.६७
ग १.२, बाँडफाँटबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०	०
ग १.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०	०
ग २.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	१८३११९०४.७५	१८३११९०४.७५
ग २.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	११९९५४.७८	११९९५४.७८
ग २.७, विविध खर्च खाता	१०७३९८५	१०७३९८५	०
ग ३.१, स्थानीय तह धरौटी खाता	१२८६४११८.१४	११८९७५५३.१४	-९६६५६५
ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	८१२२१६०३.५४	५६७७०१४३.०६	-२४४५१४६०.४८
ग ५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	१०४३६६०५	१०४३६६०५	०
ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	०	०

ग ७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	४३११८५३	४३११८५३	०
जम्मा	**१०९९०८१६४.६८**	**११०८४५०८६.४**	**९३६९२१.७२**

सैद्धान्तिक बेरुजु

४.४ **सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर) -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष समाप्त पश्चात पनि पालिकाको चालु खर्च खातामा रू.१,८३,११,९०४।७५, पुँजीगत खातामा रू.१,१९,९५४।७८, आन्तरिक राजस्व खातामा रू.७९,२३,०८७।६७ मौज्दात रहेको पाइयो । तोकिएको समयमा विभिन्न खाताको रकम सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर) गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५ **कोषहरुको अभिलेख -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुनुपर्नेमा पालिका अन्तर्गतका नगर अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा रहेका कोष तथा साविक गाउँविकास समितिको खाताहरुमा रहेको सबै मौज्दात एकीकृत गरी अभिलेख राखेको छैन । पालिकाले ऐनको व्यवस्था बमोजिम उक्त कोषहरुको अभिलेख अद्यावधिक गरि पालिकिको वास्तविक सम्पत्तीको अभिलेख पेश हुनुपर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६ **आन्तरिक लेखापरीक्षण -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा प्रत्येक चौमासिक समाप्त भएको एक महिनाभित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३४ मा स्थानीय तहले लेखा तथा आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका उल्लेख भए बमोजिम सुधार भए नभएको परीक्षण गर्न तथा आवस्यक कारवाही गर्न लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नुपर्ने र आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदन र सो उपर भएको कारवाहीको विवरण सहित पालिका प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले यो वर्षको खर्च तथा आम्दानीका कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको देखिएन। आन्तरिक लेखापरीक्षकको पदपूर्ति नभएकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण हुन नसकेको कार्यालयले छलफलमा जानकारी दिएको छ । कानुनमा तोकिए बमोजिम सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

७ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ (नमुना सहित) सबै स्थानीय तहहरूलाई तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न परिपत्र गरेको छ । हालसम्म यस गाउँपालिकाले सो बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका बनाई लागू गरेको छैन ।

वित्तीय व्यवस्थापन कार्यमा आन्तरिक जाँच र आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी हुन सकेको छैन। अनुगमन तथा मूल्यांकलाई प्रभावकारी बनाउन सकेको छैन । जसले गर्दा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रमुख उद्दश्य अनुसार पालिकाले निर्धारित विधि र प्रक्रिया अनुसार कार्यसम्पादन गरी लक्ष्य प्राप्त गर्नु पर्नेमा सो नभएको, सम्भावित जोखिमहरूको समयमै पहिचान, रोकथाम र नियन्त्रण प्रभावकारी हुन नसकेको, कार्य सञ्चालन व्यवस्थित, सिलसिलावद्ध हुन नसकेको, स्रोत साधन र सम्पत्तीको उपयोगमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता ल्याउन नसकिएको, प्रचलित ऐन, नियम लगायतका कानुनी व्यवस्था तथा कार्यविधिको पालनामा प्रभावकारिता आउन नसकेको, वित्तीय जिम्मेवारी र अनुशासन कायम गरी वित्तीय पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धन प्रभावकारी हुन नसकेको अवस्था छ ।जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यसमा सुधारको लागि ऐनले तोकेबमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाइ यथाशीघ्र कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्ः

बजेट व्यवस्थापनतर्फ

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा नगरेको,
• स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाको बैंक खडा नगरेको,
• दिगो बिकास योजना (२०१५-३०)लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्न एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार नगरेको र मध्यकालीन लक्ष्यहरु तोकि मुल्याङ्कन नगरेको,
• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको देखिएन,
• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन । शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको छैन ।

भ्रमण खर्च व्यवस्थापनतर्फ

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा उल्लेख भए बमोजिम पालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको अनुगमन तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा स्वीकृत भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्देश्य, कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल स्पष्ट उल्लेख नगरी भ्रमण गर्ने गरेको र भ्रमण पश्चात् भ्रमण प्रतिवेदन आंशिक रुपमा लिने गरेको,
• भ्रमण अभिलेख खाता अद्यावधिक नगरेको ।

खरिद व्यवस्थापनतर्फ

• सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को नियम ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। स्थानीय तहले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गरेको छैन,
• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नगरेको,
• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको छैन,
• संस्था दर्ता ऐन, २०३४ दफा ३ मा पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण कार्य गर्न गठन भई सम्झौता

गर्ने उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता नभएको,

• स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको,

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्ने नगरेको,

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सो को मुल्यांकन नगरेको,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको छैन,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वयन र अभिलेख नराखेको,

• ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता नराखेको,

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन पूर्ण रुपमा नभएको,

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार नगरेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा अद्यावधिक नगरेको,

विविध तर्फ

• मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको,

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरी निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

• सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ अनुसार नागरीक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,

• कुनै रकम भुक्तानी दिंदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित नगरेको,

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेश भएता पनि कतिपय खर्चको पुष्टि हुने स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने प्रमाण संलग्न नगरेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखी

रहेको पाईयो।

• म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरुप बेरुजुको अभिलेख नराखेको ,

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समितिको नाममा रहेको पेस्की तथा बेरुजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फस्यौंट तथा सम्परीक्षण कार्य नगरेको,

• निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ५ (क) बमोजिम सबै कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागू नगरेको,

अतः पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधारको लागि ऐनले तोकेबमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाइ यथाशीघ्र कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८ **सूचना प्रविधी सञ्चालन** - पालिकाले सम्पादन गर्नुपर्ने विभिन्न कार्यहरु विद्युतीय प्रणालीबाट सम्पादन गर्ने गरी सफ्टवेयरहरु सञ्चालनमा ल्याएको छ । पालिका अन्तर्गत प्रयोग भएका सफ्टवेयरहरुको प्रयोगकर्ताहरुको विवरण, पासवर्ड परिवर्तन, भण्डारण तथा डाटा व्याकअप सम्बन्धी अभिलेख मलेप फाराम नं ९०१, ९०२ र ९०३ को ढाँचामा राखी विद्युतीय सुरक्षासम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याउन पर्नेमा सफ्टवेयर म्यानुअलमा तोकिए अनुसार सेक्युरिटी प्रोटोकल र सुरक्षण विधी लागू गरेको छैन । कुन कुन सफ्टवेयर क-कसले सञ्चालन गर्ने गरेका छन् , आधिकारिक रुपमा क-कसलाई सञ्चालनको अनुमति दिइएको छ, डाटा व्याकअपको अवस्था के कस्तो छ भन्ने विषयमा कार्यालयको ध्यान जान सकेको देखिएन । यसबाट अनधिकृत व्यक्तिको प्रणालीमा पहुँच हुन सक्ने, तथ्यांकमा भएका परिवर्तको जिम्मेवारी कोसँग हुने भन्ने किटान नहुने एवं ब्याकअप नियमित रुपमा गर्ने र प्रमाणित गर्ने व्यवस्था नभएकोले तथ्यांक हराउने वा सच्याउन सकिने जस्ता जोखिम रहेको देखिन्छ । अतः विद्युतीय तथ्यांकको सुरक्षा सम्बन्धमा भएका व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

९ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको उप प्रमुखले मिति २०७९।३।१० मा रू. ८१ करोड ६६ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०७९।३।१८ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०७९।३।१९ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१० **बजेट सीमा निर्धारण समिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको

क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेता पनी ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेतर्फ पादाधिकारीहरुको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

११ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भए तापनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१२ **अबण्डा बजेट -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय आर्थिक अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तयार गरी स्रोत अनुमान तथा सीमा निर्धारणका आधारमा अबण्डा नराखी आय-व्ययको अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले वडागत रुपमा संचालन गरिने कार्यक्रम उल्लेख नगरी निम्नानुसार शीर्षकमा यो वर्ष रू.३ करोड ५० लाख ७ हजार अबण्डा बजेट व्यवस्था गरी पटके निर्णयबाट विभिन्न योजना तथा कार्यक्रममा रकम बाँडफाँट गरेर रू.६७ लाख ४४ हजार खर्च गरेको छ । पालिकाले शुरु बजेटको तुलनामा ४.२८ प्रतिशत रकम अबण्डा राखेको पाइयो । सभाबाट बजेट स्वीकृत भइसकेपछि प्राप्त बजेट र कार्यक्रम स्वीकृत कार्यविधिको आधारमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्नुपर्नेमा पटक पटक कार्यपालिकाको निर्णयको आधारमा बजेट बाँडफाँट गर्नाले ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना भएको देखिएन । जसले गर्दा वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता कायम भएको छैन । तसर्थ बजेट खर्चलाई पारदर्शिता र पद्धतिमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

शीर्षक	बजेट रकम	खर्च रकम	पटक
समपुरक कोष	१६००००००	४६६३६४४	१२
समपुरक कोष	९००७८००	९९८५५२	३
भैपरी खर्च पुँजीगत	५००००००	०	
अध्ययन तथा पुँजीगत प्राविधिक परामर्श सेवा	५००००००	१०८२१४०	३
जम्मा	**३५००७८००**	**६७४४३३६**	

सैद्धान्तिक बेरुजु

१३ **योजना प्राथमिकीकरण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिबी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा ७ वडाको लागि वडागत र पालिकास्तरका कुल ३३९ योजनामा रू.२६ करोड २५ लाख ६ हजार खर्च गरेको छ ।

विवरण	योजना संख्या	रकम रू. हजारमा
१ लाख भन्दा कम	९१	७८५५
१ लाख देखी २ लाख सम्म	९९	१७४९६
२ लाख देखी ५ लाख सम्म	९४	३५७८१
५ लाख देखि १० लाख सम्म	३३	२८८२२
१० लाख भन्दा माथी	२२	१७२५५२

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालीन प्रतिफल प्राप्त नहुनुका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१४ **योजना, बजेट तथा खर्च विश्लेषण -** यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन्ः
वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक रू.१० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक रू.१० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खरिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रू.२६ करोड २५ लाख ६ हजार पुँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

खर्च विश्लेषण - पालिकाले यस वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजार, गत आर्थिक वर्षको मौज्दात रू.८ करोड ७५ लाख ९१ हजार, राजस्व बाँडफाँटबाट रू.९ करोड ५८ लाख ५७ हजार र अनुदानबाट रू.४९ करोड ६७ लाख ३८ हजार समेत रू.७० करोड ४१ लाख ६३ हजार आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रू.३६ करोड १४ लाख ३५ हजार र पुँजीगततर्फ रू.२६ करोड २५ लाख ६ हजार समेत रू.६२ करोड ३९ लाख ४१ हजार खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ३. ८४ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको

सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ५७.९२ प्रतिशत चालु र ४२.०८ प्रतिशतमात्र पुँजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । पालिकाको चालु खर्चको स्थितीलाई विश्लेषण गर्दा पदाधिकारीको सेवा सुविधामा रू.७१ लाख १६ हजार, कर्मचारी पारिश्रमिकमा रू.३ करोड ८७ लाख २३ हजार, निजी शिक्षक व्यवस्थापनमा रू.६३ लाख ७६ हजार, बाल विकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीको थप तलबमा रू.४९ लाख २७ हजार समेत रू.५ करोड ७१ लाख ४२ हजार तलब भत्तामा मात्र खर्च गरेको स्थिती छ । आन्तरिक आयबाट प्राप्त रकमको २.३८ गुणा बढी पारिश्रमकिमा खर्च गरेको स्थिती छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी आन्तरिक आयभन्दा अधिक रकम प्रशासनिक प्रयोजनमा खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिक रुपमा विकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

त्रैमासिक पुँजीगत खर्च - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ (रू.हजारमा)	२६२५०६	९३७८	२२४०९	५७३७५	१७३३४४	८७५७८
प्रतिशत	१००	३.५५	८.५३	२१.८५	६६.०५	३३.३६

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार वार्षिक रू.२६ करोड २५ लाख ६ हजार पुँजीगत खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रू.९३ लाख ७८ हजार (३.५५ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रू.२ करोड २४ लाख ९ हजार (८.५३ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रू.५ करोड ७३ लाख ६५ हजार (२१.८५ प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रू.१७ करोड ३३ लाख ४४ हजार (६६.०५ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू.८ करोड ७५ लाख ७८ हजार (३३.३६ प्रतिशत) खर्च देखिनुले अन्तिम त्रैमासिक तथा आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति - स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्र समेटिने गरी बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७९।८० को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छः

क्र.सं	क्षेत्र	बजेट रकम	खर्च रकम	बजेट प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	७६६६००००	३७९२२८०३	६.०८
२	सामाजिक विकास	३०१६९६०००	२७९२५७६९७	४४.७६
३	पूर्वाधार विकास	२९३०९७३५२.२४	१९६२६८२२६	३१.४६

४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२१३५९०००	१५४२६६६१	२.४७
५	अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१२३८२७५००	९५०६५५२९.५४	१५.२३
जम्मा		**८१६६३९८५२.२४**	**६२३९४०९१६.५४**	**१००**

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी ४४.७६ प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा सबै भन्दा घटीमा २.४७ प्रतिशत बजेट रहेको छ । अतः पालिकाको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका लागि क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१५ **रकमान्तर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पुँजीगत शीर्षकमा २५ प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष थपघट समेत कार्यपालिकाको निर्णयबाट रू.७ करोड ८४ लाख ६० हजार रकमान्तर गरेको छ । उक्त रकम शुरु बजेटको तुलनामा ९.६० प्रतिशत हुन्छ । आर्थिक वर्ष ०७८।७९ का लागि विभिन्न कोष तथा योजनातर्फ स्वीकृत भएको रू.३ करोड ९२ लाख ३० हजार बराबरको ९१ योजनालाई घटाई नयाँ तथा भएका योजनामा रू.३ करोड ९२ लाख ३० हजार बराबरको १४५ योजना/कार्यक्रम थप गरी कार्यापालिकाको पटक पटकको निर्णयले नयाँ योजना कार्यान्वयन वा भएका योजनामा थपघट भएको छ । योजना छनौट गर्दा पर्याप्त अध्ययन नगरी योजना छनौट गर्ने र कार्यान्वयनको क्रममा नयाँ योजना छनौट गर्ने बजेट थपघट गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गरी आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१६ **जिन्सी व्यवस्थापन** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सबै तहका कार्यालयहरुलाई २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

•पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार गरेकोमा प्रतिवेदनमा औंल्याएका व्यहोराहरुको कारवाही गरेको नदेखिएकोले त्यसमा कारवाही गरी जिन्सी श्रेस्ता अध्यावधिक बनाउनु पर्दछ ।

•कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका समानहरुको Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा विभिन्न शाखागत तथा वडागत रुपमा खरिद भएका जिन्सीहरु दाखिला गरी प्रविष्टी गरेको पाइएन । अनिवार्य रुपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरी जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।

•पालिकाले एकै किसिमको मालसमानको गत बर्ष खपत भएको परिमाण र चालु बर्षमा खरिद भएको मालसमानको तुलनात्मक विवरण विवरण तयार गरेको छैन ।

•पालिकाले प्रत्येक कार्यकक्षमा रहेका कार्यालय सञ्चालनसंग सम्बन्धित सामानको विवरण तयार गरी कार्यकक्षमा टाँस गरेको देखिएन । यस अवस्थामा जिन्सीको संरक्षण तथा सदुपयोग भएकोमा आश्वास्त हुने आधार रहेको नदेखिएकोले यसमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनु पर्दछ ।

•आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम १०२ अनुसार कार्यालय अन्तर्गतको सरकारी घर, जग्गाको लगत महालेखापरीक्षकवाट स्वीकृत ढाँचामा राख्नु पर्ने र सो ढाँचामा जग्गाधनी पूर्जा प्राप्त भए नभएको व्यहोरा खुलाइ यस्तो विवरण जिल्ला प्रशासन, कोलेनिका र मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था गरेकोमा सो अनुसार विवरण तयार गरी सम्बन्धीत निकायहरुमा पठाएको नदेखिएकोले पालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

•स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुनुपर्नेमा साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण भएका र पालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य चौकीहरुमा रहेका कोष तथा गाउँपालिका खाताहरुमा रहेको सबै मौज्दातलाई एकीकृत गरी अभिलेख अद्यावधिक नगरेकोले ऐनको व्यवस्था बमोजिम उक्त कोषहरु एकीकृत गरी अद्यावधिक अभिलेख खडा गर्नुपर्दछ ।

•आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ९६ (२) अनुसार कार्यालयमा मूल्य नखुलेका कुनै सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसमान भएमा कार्यालय प्रमुखले नियमावली प्रारम्भ भएको एक वर्ष भित्र मूल्य कायम गरी सम्पत्ति तथा जिन्सी समानको श्रेस्ता अध्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेता पनि यस पालिकामा विगत बर्षदेखि रहेका विभिन्न सवारी साधन तथा प्राप्त भएको जग्गाहरुको मूल्य खुलाई अध्यावधिक गरेको नदेखिएकोले पालिलकामा रहेका सबै सम्पत्ति तथा जिन्सीको मूल्याङ्कन गरी गराई जिन्सी अभिलेख अद्यावधिक गरिनु पर्दछ ।

•जिन्सी समानको मूल्याङ्कन गरी काम नलाग्ने र विक्री नहुने समानहरु मिन्हा गर्ने, तथा काम नलाग्ने तर विक्री हुन सक्ने समानहरु समयमै आवस्यक कारवाहि गरी लिलाम विक्रि गर्ने व्यवस्था गरी उत्तम जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा पालिकाको जिन्सी प्रतिवेदन अनुसार लिलाम तथा मिन्हाको लागि सिफारिस भएका मालसामानको कारवाहि प्रक्रिया सुरु नभएकोले नियमको पालना गरी जिन्सी व्यवस्थापन दक्ष र प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

•वर्ष भरिमा मर्मत गरीएका सामग्री र जिन्सी प्रतिवेदनमा औंल्याइएका मर्मत गर्नुपर्ने सामग्रीको अलग अलग विवरण गरी कार्यालयका सामग्री खरिद वा मर्मत गर्दा वार्षिक बजेट विनियोजन यथार्थपरक बनाउनुपर्दछ ।

•स्वास्थ्य शाखा तथा अस्पतालमा हालसम्म Logisitic Management Information system (LMIS) अन्तर्गत जिन्सी दाखिला हुँदै आएकोमा मन्त्रालयद्वारा प्रतिपादित Electronic Logisitic Management Information system (ELMIS) अन्तर्गत जिन्सी दाखिला गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१७ **कानुन निर्माण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट विभिन्न नमूना कानुनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १९ वटा ऐन, ४ वटा नियमावली, ४२ वटा कार्यविधि, ४ वटा निर्देशिका तथा २ नर्म्स लगायत ७१ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ । पालिकाले नमुना कानुनका आधारमा कार्यसञ्चालन निर्देशिका लगायतका आवस्यक कानुनहरु निर्माण गरी सभा र कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ । संविधान तथा प्रचलित कानुनबमोजिम आफ्नो अधिकार

क्षेत्रभित्रको विषय कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानुन बनाई संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको आवश्यक सहकार्य, समन्वय र साझेदारीमा जोड दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१८ **न्यायिक समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरी मध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गत बर्ष फस्यौंट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ३३ वटा विवादहरु ३ महिना अवधि नाघेकोले तामेलीमा राखेको र यो बर्ष दर्ता भएका ३४ विवाद गरी कुल ६७ वटा विवादमध्ये ६० वटा फस्यौंट भई विवादको चाप अत्याधिक रहनु, पक्षहरु तारिखमा नआउनु, पदाधिकारीको कार्य व्यस्तता लगायतका कारण जनाई ७ वटा विवाद फस्यौंट हुन बाँकी देखिन्छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फस्यौंट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१९ **सेवा प्रवाह** - कार्यालयको मूख्य उद्देश्य हासिल गर्न सेवा ग्राहीलाई सरल, सहज र समयमै प्रभावकारी सेवा उपलब्ध गराउनु हो । पालिकाले यस वर्ष आर्थिक, समाजिक र पूर्वाधार विकासका अतिरिक्त नियमित सेवातर्फ पञ्जिकरण दर्ता १०८३, नागरिक्ता सिफारिस २६०९, घरबाटो सिफारिस १८०२, नाता प्रमाणित १४०४, अन्य सिफारिस ११०६६ लयागतका सिफारिस तथा सेवा प्रवाह गरेको विवरण पेश गरेको छ । पालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालई अझै सरल, सहज, मितव्ययी, गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउनेतर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२० **वित्तीय जोखिम मूल्याङ्कन** - पालिकाले प्रदान गर्ने सेवाको बारेमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले गरेको स्थानीय तह वित्तीय जोखिम मुल्याङ्कनमा यस पालिकाले आ.व. २०७८।७९ मा ७५.५ प्रतिशत अङ्क हासिल गरेको छ भने स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कनको आधारमा पालिकाले आ.व. २०७८।७९ मा ६९.७५ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेको पाइयो । पालिकाले क्षमता स्वमुल्याङ्कनका तथा जोखिम मुल्याङ्कनको क्रममा पत्ता लागेका जोखिमहरुको अभिलेख राखि नियन्त्रणको लागि कार्य योजना तयार गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२१ **ठेक्का अभिलेख** - ठेक्काबाट भएको कामको अभिलेख कायम हुनेगरी सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कुल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेस्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ । तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन । अतः ठेक्का व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित तथा पारदर्शी बनाउन स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राखुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२२ **खरिद कारवाही अभिलेख** - सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १४९ मा सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारवाहीको छुट्टै फाइल खडा गरी नियम १४९(२) मा उल्लिखित कागजातहरु संलग्न राख्नु पर्ने तथा नियम १४९(३) मा उक्त अभिलेख खरिद कारवाही टुङ्गो लागेको कम्तिमा सात वर्षसम्म सुरक्षित राख्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले गरेको खरिद कार्यको अभिलेख राखेको देखिएन । खरिद तथा योजनाहरुमा हुनसक्ने दोहोरोपना नियन्त्रण गर्नका लागि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम कागजात संलग्न राखि अभिलेख तयार गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२३ **आर्थिक सहायता -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था छैन । यस वर्ष पालिकाले अन्य सामाजि सहायता खर्च शीर्षकमा रू.१०,००,०००।- हजार विनियोजन गरी वडा सचिवलाई पेस्की मार्फत वडा समितिको निर्णय गरी विभिन्न संघसंस्था र व्यक्तिहरुलाई रू.९,९४,०००।- आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । पालिकाले आर्थिक सहायता वितरण सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तयार गरेको पाइएन । त्यस अतिरिक्त पालिकाले गरिब तथा विपन्न नागरिको स्वास्थ्य संस्थासम्मको पँहुचलाई सहज बनाउन विपन्न नागरिकहरुको निःशुल्क स्वास्थ्य बीमामा समेत यस वर्ष रू.४३,१५,५००।- खर्च गरेको छ । पालिकाले विपन्न नागरिकको स्वास्थ्य बीमा तथा आर्थिक सहायतामा रू.५३,०९,५००।- खर्च गरेको छ जुन पालिकाको कुल आन्तरिक आय रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजारको २२.१४ प्रतिशत हुन आउँछ । पालिकाले विपन्न नागरिक पहिचान मापन सम्बन्धी कुनै स्पष्ट मापदण्ड तयार गरेको देखिएन। निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२४ **विविध खर्च -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाको सुत्रको विवरण अनुसार विविध खर्चमा पालिकाले कुल रू.२७,७४,२४७।- खर्च गरेको छ । पालिकाले के कुन कार्यक्रमा, सहभागी संख्या नखुलाई विभिन्न होटल तथा रेस्टुराँको बिल भरपाई संलग्न गरी खाना खाजा लगायतका खर्च गर्ने गरेकोले पालिकाको विविध खर्चको यर्थाथता परीक्षण गर्न सकिएन । उक्त रकम पालिकाको कुल कुल आन्तिरक आयबाट रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजारको ११.५७ प्रतिशत हुन आउँछ। पालिकाले विविध खर्चमा नियन्त्रण गर्न प्रयोजन खुलाई आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही खर्चलाई मितव्ययी बनाउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२५ **अनुत्पादक खर्च -** स्थानीय तहले पुँजी सृजना नहुने खालका वितरणमूखी तथा उपयोगिता नदिने खर्चलाई निरुत्साहित गर्दै अधिकतम प्रतिफल दिने र पुँजीको निर्माण हुने एवं उपयोगिता सृजना हुने गरी योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी सिमित स्रोतको उच्चतम प्रयोग गर्नुपर्दछ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले पुँजी निर्माणमा सहयोग नरहने, उत्पादनमा वृद्धि नगर्ने किसिमका वितरणमुखी कार्यक्रमहरु जस्तै विभिन्न खेलकुद विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा रू.२१,६५,५५३।-, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सहयोग बापत विभिन्न संघ संस्थालाई आर्थिक सहयोग बापत रू.३,६०,०००।-, विभिन्न जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरी रू.४,१९,८५८।- खर्च गरेको छ । पालिकाले आन्तरिक आय समेतको विश्लेषण गरी यस्तो प्रकारको खर्चलाई नियन्त्रण तथा निरुत्साहित गर्नुपर्दछ । साथै

वर्षेनी पालिकाले विभिन्न सामग्रीहरु वितरण गरेको अवस्थामा पालिकाले यस प्रकृतिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा क्लब, संस्था, महासंघ लगायतका संस्थाहरुलाई विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत सामग्री अनुदान दिँदा लगत राखी दोहरो भए नभएको एकिन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२६ **संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा शाखा तथा महाशाखा रहेको संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था रहेको छ । साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(४) मा कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्दा सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको श्रोत समेत विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी कर्मचारी दरबन्दी थप गरी सभाबाट स्वीकृत गरेको देखियो । यसरी थप दरबन्दी प्रस्ताव गर्दा सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्चको श्रोत समेत विश्लेषण गरेको देखिएन र उक्त थप दरबन्दी प्रदेश निजामति किताबखानामा दर्ता समेत गरेको पाइएन । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ८४ जना कर्मचारी पदपूर्ती भएको देखिन्छ । सो मध्ये २६ जना कर्मचारी स्थायीतर्फ, ५ जना साविक स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारी र ५३ जना करार सेवा मार्फत पदपूर्ति गरेको छ । पालिकाले गाउँ सभाबाट थप दरबन्दी स्वीकृत गरी देहाय अनुसार कर्मचारी सेवा करारमा नियुक्ती गरेको पाइयो।

क्र.सं.	पद / तह	संख्या	विवरण	भुक्तानी भएको श्रोत
१.	मेडिकल अधिकृत	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२.	सूचना प्रविधि अधिकृत	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	PLGSP कार्यक्रम अन्तर्गत
३.	रोजगार संयोजक (प्रधानमन्त्री रोजगार का.)	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	प्र.म रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत
४.	प्राविधिक सहायक	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
५.	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	१	प्रदेश सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	ससर्ततर्फको
६.	परिवार परामर्शकर्ता	१	प्रदेश सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	ससर्ततर्फको
७.	अपाङ्गता सहजकर्ता	१	प्रदेश सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	ससर्ततर्फको
८.	सामाजिक परिचालक	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	गरिबसँग विश्वेशश्वर कार्यक्रम
९.	कृषि स्नातक	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत

१०.	ना.प्रा.स. (कृषि तथा पशु)	३	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	ससर्ततर्फ अनुदान अन्तर्गत
११.	कम्प्यूटर अपरेटर	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
१२.	सहायक कम्प्युटर अपरेटर	८	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
१३.	एम.आई एस अपरेटर	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	पंजीकरण विभागको ससर्ततर्फ ५० % अनुदानमा अन्तर्गत
१४.	गाउँ प्रमुख सचिवालय कर्मचारी (स.पाचौ)	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
१५.	कानूनी सल्लाहकार	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
१६.	उद्यम विकास सहजकर्ता	२	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	ससर्ततर्फ अनुदान अन्तर्गत
१७.	प्राविधिक सहायक (प्र.म.रो.का.)	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	प्र.म रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत
१८.	अमिन	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
१९.	ल्याब असिस्टेण्ट	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२०.	रेडियोग्राफर	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२१.	फार्मेसी सहायक	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२२.	ल्याब टेक्निसियन	१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२३.	एम आई एस फिल्ड सहायक	१	संघीय सरकारबाट ससर्त कार्यक्रम अन्तर्गत तलब भत्ता प्राप्त हुने गरी पदपूर्ति भएका पदहरु	पंजीकरण विभागको ससर्ततर्फ ५० % अनुदानमा अन्तर्गत
२४.	अनमी	६	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२५.	अहेब	६	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२६.	सवारी चालक	३	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत
२७.	कार्यालय सहयोगी	२१	गाउँ सभाको निर्णय बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत गरी कामकाज	गाउँपालिका आन्तरिक श्रोत

गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट सेवा सुविधा भुक्तानी गर्ने उल्लेख गरिएकोमा करार कर्मचारी पारिश्रमिकमा मात्र रू.१ करोड ८१ लाख ९० हजार खर्च गरेको स्थिती छ । उक्त खर्च कुल आन्तरिक आय रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजारको ७५.८७ प्रतिशत रहेको छ । अतः आन्तरिक श्रोतबाट खर्च सुनिश्चितता नहुने अवस्थामा समेत करारमा कर्मचारी नियुक्ति गरी खर्चगर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२७ **करार कर्मचारी व्यवस्थापन -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ । तर पालिकाले विभिन्न पदमा ५३ जना कर्मचारी करारमा राखी निजहरुको तलब भत्ता बापत यस वर्ष रू.१,८१,९०,५१०।- खर्च लेखेको छ ।

त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ८३ (८) बमोजिम पालिकाले सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, प्लम्बर, इलेक्ट्रीसियन, चौकिदार, मालि, बगैंचे लगायतका पदमामात्र करार वाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले माथि उल्लेखित पद वाहेक कम्प्यूटर अपरेटर १, सहायक कम्प्यूटर अपरेटर ७, अमिन १, असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर १, कानूनी सल्लाहकार १ लगायत १० जना कर्मचारी करारमा नियुक्ति गरी बर्ष भरीमा निजहरुको तलब भत्ता बापत रू.४१,५०,९७०।- भुक्तानी गरेको छ । यसरी दरबन्दीमा समावेश भएका कर्मचारी लोक सेवा आयोगमा माग नगरी करारमा कर्मचारी भर्ना गरी निजहरुको तलब भत्तामा गरेको उक्त खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	४१,५०,९७०

२८ **कर्मचारी कल्याणकोष -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण , औषधी उपचार लगायतका सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी अवकाश कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । गाउँपालिकाले २०७६ श्रावण पछि नियुक्त कर्मचारीको हकमा निजको तलबबाट ६ प्रतिशत कट्टा र सोही बराबर थप गरी योगदानमा आधारित निवृत्तिभरण कोषमा जम्मा गरे तापनि अन्य कर्मचारीको हकमा ऐन बमोजिमको रकम कट्टा गरी अवकास कोषमा जम्मा गर्ने गरेको पाइएन । पालिकाको गत वर्षको मौज्दात रू.५७,४६,०००।- र भौ नं. ८०४ चालुबाट रू.१०,००,०००।- ट्रान्सफर गरेको समेत कर्मचारी कल्याण कोषमा रू.६७,४६,०००।- मौज्दात बाँकी देखिन्छ । पालिकाले कोषको रकम परिचालन गरी कोष बृद्धि गर्न सो रकमको परीचालन सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था गरेको देखिएन । कानुनको व्यवस्था नगरी नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानबाट कोषमा रकम ट्रान्सफर गर्न मिल्ने देखिएन । यस्तो कार्य कानुनद्वारा व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

२९ **पेस्कीतर्फ**

२९.१ **पेस्की बाँकी -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेस्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्यौंट गर्नु गराउनु पेस्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले

निम्न कर्मचारीलाई दिएको पेस्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फस्यौंट नभई रू.९०,०००।- बाँकी रहेको देखिन्छ । फस्यौंट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेस्की नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्ने रू.

पेस्की लिनेको नाम	मिति	प्रयोजन	रकम
दिपेन्द्र लामिछाने	२०७९।११।१९	उत्कृष्ट पशुपालक कृषक पुरस्कार	९००००

पेस्की	९०,०००

२९.२ **म्याद ननाघेको पेस्की -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ४७(४) र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ मा पेस्की फस्यौंट सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा निकाय तथा निर्माण व्यवसायीलाई दिइएको मोबिलाइजेशन पेस्की रू.९८,२९,८९३।- आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म पनि फस्यौंट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ। पेस्की रकम आर्थिक वर्षको अन्तसम्म म्याद ननाघेतापनि सोको अभिलेख व्यवस्थित गरी सम्झौताको शर्त र नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्ने देखिन्छ।

पेस्की लिनेको नाम	मिति	प्रयोजन	रकम
आ.र.यु.पि एस कन्स्ट्रक्सन	२०८०।०२।०५	१,३,४ र ५ नं वडा कार्यालय भवनको पहुँच मार्ग निर्माण,घेराबार र फिलिङ	११०००००
आ.र.यु.पि एस कन्स्ट्रक्सन	२०८०।०२।०५	१,३,४ र ५ नं वडा कार्यालय भवनको पहुँच मार्ग निर्माण,घेराबार र फिलिङ	११३०८९३
शान्ति प्रविण जे.भि.	२०८०।०२।२१	क्याम्पाबाट समयगढ छाताचोक हुँदै सुनारा सडक कालोपत्रे	७५९९०००
जम्मा			९८२९८९३

सैद्धान्तिक बेरुजु

२९.३ **गत विगतको पेस्की -** आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५३ मा तोकिएको समयमा पेस्की फस्यौंट नगरेका कर्मचारी वा अन्य व्यक्तिको फस्यौंट गर्न बाँकी पेस्कीको विवरण हरेक महिना समाप्त भएको ३ दिनभित्र कार्यालय प्रमुख समक्ष पेश गरी ढिलो फस्यौंट गरिएका पेस्की फस्यौंट गर्न तोकिए बमोजिम ताकेता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको सुत्र प्रणाली अनुसार गत विगत सम्मको पेस्की रकम रू.४०,११,५०४।- लेखापरीक्षण अवधिसम्म फस्यौंट गरेको देखिएन। पालिकाले नियमावलीको पालना गरी गत विगतको पेस्की रकम फस्यौंट गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३० **संघ संस्था सहयोग/अनुदान -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले देहायको संस्थालाई प्रशासनिक तथा निर्माण कार्यको लागि रकम अनुदान दिएको पाइयो । यसरी निजी उद्देश्यले स्थापना भएका संस्थालाई रकम भुक्तानी कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	भौचर नं र मिति	संस्थाको नाम	प्रयोजन	रकम
१	४७६-२०८०।०३।२१	कमलनगर जेसिज	भवन निर्माण	९७५०००

२	४५५-२०८०।०३।१७	नविकरण युवा क्लब	फुटबल प्रतियोगिता	१४५३४६
३	४५४-२०८०।०३।१७	ढुकढुकी युवा क्लब	शौचालय निर्माण	१९५०००
४	४९०-२०८०।०३।२३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	भवन निर्माण तथा सामग्री खरिद	९७११९५
५	४१२-२०८०।०२।३१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, लखनपुर	भवन निर्माण	६६४७३०

सैद्धान्तिक बेरुजु

३१ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कन सहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानुन र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३२ **सहकारी नियमन** - कमल गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७४ अनुसार सहकारी दर्ता गर्ने अधिकारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ३ महिना भित्र सहकारी संस्थाको निरीक्षण गरी सञ्चालनमा रहेको संस्थाहरुको विवरण, अनुगमन गरेको सहकारी संस्थाको संख्या, आर्थिक कारोबारको विवरण, सहकारी कानुन पालनाको अवस्था, सहकारीमा सदस्यको सहभागिता तथा सदस्यले सहकारीबाट प्राप्त गरेका सुविधा लगायतका व्यहोराहरु खुलाई वार्षिक प्रतिवेदन पालिका समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। । यस पालिकाबाट उपलब्ध विवरण अनुसार पालिकाभित्र कुल ३० सहकारी संस्था दर्ता रहेकोमा पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन त्यसैगरी पालिकाबाट उक्त सहकारी संस्थाहरुको अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन पेश भएकोमा अधिकांश संस्थामा समय सापेक्ष विनियम तथा कार्यविधिहरु संसोधन नगरेको र तिनीहरुको परिपालना समेत नभएको, केही संस्थाहरुमा लेखापरीक्षण, बैठकहरु तथा साधारण सभा नियमानुसार नभएको, संचालक समिति, लेखा सुपरीवेक्षण समिति, कर्मचारीमा लगानी भएको कर्जा समेत नियमसम्मत नभएको, मासिक विवरण नबुझाएको, सदस्यको निष्कृयता, सहकारी कर्जा असुलीमा समस्या, सक्षम कर्मचारीको अभाव लगायतका समस्या देखिन आएको छ । सहकारी सुशासनको कमजोर अवस्था भएकोमा संस्थागत सुशासनमा सुधार ल्याउन सहकारी शाखा र सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउनुपर्दछ । साथै सहकारीको वर्तमान अवस्थामा आएको कार्य सन्चालनको विचलनलाई रोक्न तथा सर्वसाधारण नागरिकको बचतको सुरक्षा र उद्देश्यप्रति प्रतिवद्ध गराउन पालिकावाट सहकारीको पर्याप्त नियमन हुनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३३ **सार्वजनिक परीक्षण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई कार्य गराएको पाइएन । तोकिए बमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरी पालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नु पर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३४ **फोहरमैला व्यवस्थापन -** फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३५ **वितरणमुखि खर्च** - स्थानीय तहले योजना छनोट गर्दा रोजगारी सृजना हुने जन जीवनस्तर उठाउने आय आर्जनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका र पूर्वाधार विकासको योजनाहरुको छनोटमा ध्यान दिनुपर्दछ। पालिकाले संघीय सरकारबाट सिमित स्रोत प्राप्त गर्ने र आफ्नो आन्तरिक आय पनि सिमित रहेको अवस्थामा सिमित स्रोतको अधिकतम उपयोग हुने गरी उल्लेखित विषयहरुमा केन्द्रित भई योजनाहरु कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा वितरणमुखि योजना र कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने गरेको देखियो । यस्तो योजना र कार्यक्रमहरुले पालिकाको अर्थतन्त्रमा उल्लेखनिय योगदान नपुर्‍याउने तथा पालिकाको आर्थिक व्यभार बढ्न गई प्राप्त आयले धान्न नसक्ने हुनाले यस्तो खर्चमा सुधार हुनुपर्दछ। यस सम्बन्धी केही उदाहरण निम्नानुसार छन्:

क्र. सं.	विवरण	रकम
१	बद्री कार्कीलाई शैक्षिक अवलोकन भ्रमण खर्च भुक्तानी ३८ जना शिक्षक	१०००००
२	आरम्भ क्लबलाई खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	१०००००
३	मदन भण्डारी स्पोर्टस एकेडमीलाई खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन खर्च	४००००
४	प्रविधिमैत्री शिक्षक समाजलाई MToT तालिम सहयोग खर्च	१०१२८०
५	अखिल नेपाल किसान महासंगलाई सहयोग खर्च	२५०००
६	ग्रामिण विकास फाउण्डेशन नेपाललाई सामग्री खरिद	१४६२५०
७	मार्शल डाहार संथाल समाजलाई संथाल जाती उत्थान कार्यक्रम सहयोग	२०००००
८	राष्ट्रिय युवा संघलाई आर्थिक सहयोग	१५०००
९	कमल नगर जेसिज तालिम सञ्चालन सहयोग	१५००००
१०	झापा जिल्ला भलिबल संघलाई महिला भलिबल प्रतियोगिता संचालन सहयोग	१५००००
११	लखनपुर खानेपानी तथा सरसफाई उ.स. लाई २५ जनाको धारा जडान	१५००००

१२	समृद्धि पञ्चे बाजा समुहलाई नौमती बाजा खरिद गरी वितरण	१९९९८२
१३	नेपाल आदिवासी जनजाती महासंघ मार्फत सामग्री वितरण	२०००००

सैद्धान्तिक बेरुजु

३६ **कर्मचारी खाजा खर्च** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । पालिकाले पालिका अन्तर्गतका ११४ जना कर्मचारीहरुलाई मासिक रू.१,५००।- का दरले खाजा खर्च वापत पारिश्रमिक तथा करार सेवा शुल्क शीर्षकबाट रू.२०,५२,०००।- भुक्तानी गरेको छ । उक्त रकम कुल आन्तरिक आय रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजारको ८.५५ प्रतिशत रहेको छ । पालिकाले कानुन तर्जुमा नगरी प्रचलित संघीय कानुनमा व्यवस्था भएको सेवा सुविधामा सभाद्वारा निर्णय गराई खाजा भत्ता बापत खर्च लेखेको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	२०,५२,०००

३७ **निजी सचिव** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च लेख्नु अघि जिम्मेवार व्यक्तिले त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने उल्लेख छ । गाउँपालिकाले कमल गाउँपालिकाको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७८ तयार गरी गाउँ सभाद्धारा पारित गरेको पाइयो। उक्त निर्देशिकाको बुँदा १८ मा अध्यक्षका लागि सचिवालय कर्मचारी व्यवस्थापन लागि रू.१८,०००।- मासिक खर्च गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । पालिकाले गाउँपालिका अध्यक्षको निजी सचिव रोशन दाहाललाई उक्त निर्देशिका बमोजिम पौष महिना सम्म रू.१८,०००।- का दरले भुक्तानी गरेकोमा पुनः सम्झौता गरी रू.२५,०००।- का दरले माघ देखी असार सम्म तथा चाडपर्व खर्च समेत तोकिएको दरभन्दा बढी रू.४९,०००।- खर्च लेखेको रकम पालिकालाई थप व्ययभार पर्न गएको रू.

अनियमित भएको	४९,०००

३८ **बैठक भत्तातर्फ**

३८.१ कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ मा कानुन बमोजिम गठन भएको समिति वा सञ्चालक समितिको बैठकको लागि कार्यालय समय बाहेकको समयमा सम्पन्न भएको बैठकको मात्र बैठक भत्ता उपलब्ध गराउनुपर्ने र एउटै निकाय र अन्तर्गतको पदाधिकारी वा कर्मचारीमात्र बैठक बसेको भए त्यस्तो बैठकको लागि भत्ता उपलब्ध गराउने छैन भनी उल्लेख छ । त्यसैगरी समितिको बैठकमा विषय विज्ञ बाहेकका आमन्त्रित सदस्यको रुपमा सहभागी हुनेले बैठक भत्ता पाउने छैन भनी उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष कर्मचारी र पदाधिकारी बैठकको लागि रू.१५ लाख ४७ हजार खर्च गरेकोमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् :

- बैठक सम्बन्धमा भत्ता दिन मिल्ने अधिक्तम सहभागी संख्या र बैठक भत्ता भुक्तानीका लागि विषय र मापदण्ड तयार गरेको छैन।
- बैठकको लागि विनियोजित बजेट बाहेक अन्य विषयगत कार्यक्रमहरुबाट समेत बैठक बसी खर्च गरेको पाइयो ।

• विभिन्न समिति, शाखा, कार्यक्रम तथा निर्णयको लागि बैठक बसेको हुँदा बैठक सम्बन्धी एकीकृत अभिलेख तयार गर्नु पर्दछ ।

तसर्थ, पालिकाले बैठक भत्ता खर्चलाई नियन्त्रण गरी कार्यालय संचालन तथा सार्वजनिक खर्च मितव्ययी बनाउनु पर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

३८.२ **सञ्चालन नभएको बैठक भत्ता भुक्तानी -** गाउँ तथा नगर सभाका सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (संशोधन सहित) को दफा ३ मा पदाधिकारीलाई बैठक बसेको दिनको रू.१,०००/- का दरले बैठक भत्ता पाउने व्यवस्था छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले पदाधिकारी सुविधामा मासिक २ वटा कार्यपालिकाको बैठक भत्ता समावेश गरी खर्च लेखेकोमा आषाढ महिनामा ४ वटा कार्यपालिका बैठकको भुक्तानी दिएको पाइयो । तसर्थ असोज महिनामा २ वटामात्र बैठक बसेको देखिएकोले देहायका पदाधिकारीहरुलाई सञ्चालन नै नभएको बैठक भत्ताबापत खर्च लेखेको रकम सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रू.

पदाधिकारीको नाम	असोजको भुक्तानी बैठक संख्या	सञ्चालन नभएको बैठक संख्या	दर	बढी भुक्तानी
केदार कटुवाल	४	२	१०००	२०००
चैतन्यप्रसाद चम्लागाइ	४	२	१०००	२०००
भोला दुलाल	४	२	१०००	२०००
कमला वि.क.	४	२	१०००	२०००
अशोक सुब्वा	३	२	१०००	१०००
भीम वहादुर कार्की	४	२	१०००	२०००
महेन्द्र खत्री	४	२	१०००	२०००
कल्पना राइ	४	२	१०००	२०००
सोमाया नेपाली दर्जी	४	२	१०००	२०००
अग्नीप्रसाद कोइराला	४	२	१०००	२०००
एंगल गुरुङ्ग	४	२	१०००	२०००
सन्त कु. मगर	४	२	१०००	२०००
भगवती राइ	४	२	१०००	२०००
केशरा नेपाली वर्देवा	३	२	१०००	१०००
चतुरभुज सुवेदी	४	२	१०००	२०००
जमुना खतिवडा	४	२	१०००	२०००

गोमा वि. क.	४	२	१०००	२०००
लाल व.विष्ट	४	२	१०००	२०००
ओम कु. प्रधान	४	२	१०००	२०००
चुरुङहाङ लावती	४	२	१०००	२०००
चन्द्रकला सुव्वा	४	२	१०००	२०००
भुमिका महरा	३	२	१०००	१०००
नरेन्द्र भट्टराई	३	२	१०००	१०००
टंक वहादुर खड्का	४	२	१०००	२०००
ओमप्रसाद पराजुली	४	२	१०००	२०००
गंगा देवी राई	३	२	१०००	१०००
रोजिना वि.क.	४	२	१०००	२०००
टंकप्रसाद काफ्ले	४	२	१०००	२०००
हरिभक्त चम्लागाइ	४	२	१०००	२०००
मनमाया सिवाकोटी सिटौला	४	२	१०००	२०००
हिमा देवी नेपाली	४	२	१०००	२०००
ज्ञान वहादुर नेपाली	४	२	१०००	२०००
सोभित नारायण राजवंशी	४	२	१०००	२०००
जम्मा				६१०००

..........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर ६ जनाको असुल भई प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२७ को निर्णयानुसार रू.६,०००।- र मिति २०८१।१।०३ को निर्णयानुसार रू.६,०००।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	६१,०००

३९ **कर कट्टी** - आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, ८८, ८९ अनुसार भएको कारोबारको भुक्तानी गर्नुपूर्व नियमानुसार अग्रीम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । भौ नं. १८३ पालिकाले माध्यमिक तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई वृत्तिमार्ग निर्देशन अभिमुखिकरण तालिम संचालन गरी देहायका विद्यालयलाई प्रोत्साहन भत्ता बापत भुक्तानी भएको रकममा नियमानुसार कर कट्टी नगरेकोले सो रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

विद्यालयको नाम	प्रोत्साहन भत्ता रकम	कर रकम
कमला मदा आश्रित स्मृती मा.वि.	९०००	१३५०
ज्योती मा.वि.	४५००	६७५
नरेन्द्र जनता मा.वि.	४५००	६७५
वाँसवारी मा.वि.	४५००	६७५
मंगलमय मा.वि.	४५००	६७५
महेन्द्र रत्न मा.वि.	१२५००	१८७५
वाणी मा.वि.	९०००	१३५०
सहिद धर्मभक्त मा.वि.	९०००	१३५०
सरस्वती मा.वि.- ७	१५३००	२२९५
सरस्वती मा.वि.	४५००	६७५
जम्मा		**११५९५**

असुल गर्नुपर्ने	११,५९५

४० **कर्मचारीलाई सोधभर्ना -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ को उपनियम ८ मा सेवा प्रदायक तथा आपूर्तिकर्तालाई पच्चिस हजार रुपैयाँ भन्दा बढी रकम भुक्तानी गर्दा एकाउण्टपेयी चेक मार्फत गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले वडा कार्यालयमा कार्यालय सञ्चालन, मर्मत संभार, विविध, मसलन्द, इन्धन लगायतका खर्चको वडा चालु अनुदान बाट यस वर्ष रू.१,२८,६५,५६५।- खर्च गरेको छ । नमुना छनौट गरी उक्त खर्चहरुको श्रेस्ता परीक्षण गर्दा सेवा प्रदायक तथा सम्बन्धित आपूर्तकलाई सोझै भुक्तानी नगरेको, दाखिला प्रतिवेदनमा जिन्सी खाता पाना नम्बर उल्लेख नगरेको तथा व्यवस्थित जिन्सी खाता नभएको, इन्धन खर्चको लगबुक विवरण नभएको तथा चिया खाजामा स्पष्ट मापदण्ड बनाइ मितव्ययी तवरले खर्च गरेको नदेखिएको साथै वडा कार्यालयको खर्चमा एकरुपता नदेखिने तथा गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट एउटै काममा दोहोरो खर्च हुन सक्ने देखिएकाले दुई निकायबाट खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गरी खर्चमा एकद्वार पद्धति कायम गर्न ध्यान दिनुपर्दछ । अनुगमन तथा नियन्त्रण गर्नुपर्ने व्यक्तिले स्वयं भुक्तानी लिनाले एकतर्फ खरिद कार्यमा प्रतिस्पर्धा सिमित हुन पुगेको छ भने अर्कोतर्फ ति व्यक्तिहरुले नै भुक्तानी लिनुपर्ने स्पष्ट कारण देखिदैन । तसर्थ पालिकाले ऐन तथा नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम एकाउण्टपेयी चेक मार्फत सेवा प्रदायक तथा आपूर्तिकर्ताको नाममा भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४१ **इन्धन खर्चको मापदण्ड -** सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्वन्धी मार्गदर्शन, २०७५ मा सवारी साधनको इन्धन, मर्मत खर्चमा एकरुपता ल्याउन निश्चित मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न शीर्षकमा बजेट विनियोजन गरी रू.३१,८८,३००।- इन्धन खर्च गरेको छ। पालिकाले कर्मचारीको लागि इन्धन मापदण्ड तयार गरेकोमा पदाधिकारीहरुको लागि इन्धन खर्चको मापदण्ड तयार

गरेको छैन । पालिकासँग इन्धन खर्चको विवरण माग गरिएकोमा सो उपलब्ध हुन नआएकोले इन्धन खर्चको उपयोगको परीक्षण गर्न सकिएन । पालिकाले सवारी साधन अनुसार वार्षिक इन्धन खर्च र उपयोगको विवरण खुल्ने गरी लगबुक राखेको छैन । इन्धन खर्चलाई मितव्ययी बनाउन पदाधिकारीलाई समेत नमुना कार्यसञ्चालन निर्देशिकालाई आधारमानी इन्धनको कोटा निर्धारण गरी इन्धन खर्च नियन्त्रण गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिएको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४२ बैठक भत्ता

४२.१ गाउँ तथा नगर सभाका सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ८ बमोजिम पालिकाका पदाधिकारी भ्रमण गर्दा आफ्नो पालिकाभन्दा बाहिर बास बस्नु पर्ने गरी भ्रमण गर्नुपरेमा पालिका अध्यक्षले ३ दिनसम्मको भ्रमण आफै र सो भन्दा बढी ७ दिन सम्मको कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत गर्नुपर्ने र कर्मचारीको हकमा भ्रमण नियमावली २०६४ मा ब्यवस्था भए बमोजिम भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्देश्य कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल समेत उल्लेख गर्नुपर्ने छ र भ्रमणबाट फर्किएको ३ दिनभित्र भ्रमणबाट प्राप्त उपलब्धिको ब्यहोरा सहितको भ्रमण प्रतिबेदन समेत पेश गर्नुपर्ने छ। यस पालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरुको वार्षिक अनुगमन तथा भ्रमण खर्च रू.१४,६२,४६७।- भुक्तानी गर्दा कतिपय भ्रमण आदेश स्वीकृत नभएको, भ्रमण अभिलेख खातामा दर्ता नभएको, भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्देश्य कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल स्पष्ट उल्लेख नगरी भ्रमण गरेको र फर्किदा प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन । गाउँपालिकाका अध्यक्षले आफ्नो भ्रमण आदेश स्वयम स्वीकृत गर्ने गरेकोमा कार्यपालिकाबाट अनुमोदन भएको पाइएन । यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४२.२ **अवलोकन भ्रमण -** राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले जारी गरेको मार्गदर्शनमा संघीय विभाज्यकोषबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने अनुदान रकमको उपयोग गर्दा सो रकमबाट बजेट विनियोजन गरी अध्ययन भ्रमण, वैदेशिक भ्रमण र अन्य प्रशासनिक एवं सञ्चालन आदिमा खर्च गर्न नपाईने व्यवस्था छ । गाउँपालिका र वडा कार्यालयका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि अध्ययन अवलोकन भ्रमणको लागि आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममै बजेट व्यवस्था गरी यो वर्ष वडा कार्यालय तथा गाउँपालिकाका कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुले विभिन्न धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको अवलोकन भ्रमण तथा तालिम गरी रू.१०,८४,१८०।- खर्च लेखेको छ। यसरी स्विकृत बजेटबाट भ्रमण गर्दा भ्रमणको उद्देश्य कार्यालयको कार्य सम्पादन सँग सम्बन्धित नभई धार्मिक र मनोरञ्जनात्मक मात्र देखिएकोले यस्ता भ्रमणलाई कार्यालयको कार्य सम्पादनसँग सम्बन्धित बनाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

भौ नं.	भ्रमण विवरण	खर्च रकम
१०७२	३८ शिक्षक फिक्कल भ्रमण २ दिने	१०००००
९४५	बाल क्लब १ दिने इलाम अवलोकन भ्रमण	९९१९०
८३२	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका १ दिने इलाम भ्रमण	१०००००
८२०	वडा ४ का १० पदाधिकारी तथा कर्मचारीको पर्यटकिय भ्रमण	६००००

३७५	जनप्रतिनिधि क्षमता विकास तालिम कार्यक्रम इलाममा २ दिने	३५११४०
५४७	कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रम धनकुटा २ दिने	३७३८५०
	जम्मा	**१०८४१८०**

सैद्धान्तिक बेरुजु

४२.३ **अनुगमन भत्ता** - गाउँ तथा नगर सभाका सदस्यहरुको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को व्यवस्था अनुसार मासिक प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी अनुगमन भत्ता सहितको अनुसुची १ बमोजिम सुबिधालाइ अधिकतम मानि कार्यपालिकाबाट निर्णय गरी सुबिधा मासिक पाउने ब्यवस्था रहेको र दफा ८(१) बमोजिम पालिकाको आफ्नो क्षेत्रभित्र भ्रमण तथा अनुगमन कार्यका लागि थप कुनै सुविधा नपाउने व्यवस्था छ । कर्मचारीहरुको लागि अनुगमन भत्ता सम्बन्धी व्यवस्था भएको छैन । त्यसतै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र अनुगमन सम्बन्धी कार्यका लागि स्थानीय ऐन बमोजिम गाउँ सभाबाट अनुगमन समिति गठन गरी विधिवत रुपमा योजनाहरुको अनुगमन गरी प्रतिवेदनको अभिलेख राख्नुपदर्छ । तर पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कर्मचारीहरुलाई योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन गरेको भनी देहायअनुसार भुक्तानी लिएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

क.सं.	भौचर नंम्बर	कर्मचारीको नाम	अनुगमन संख्या	रकम
२३	९१० चालु	दिपक प्रसाद दाहाल	१०	१००००

..........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल तथा प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२७ को निर्णयानुसार रू.५१,०००।-, मिति २०८१।१।३ को निर्णयानुसार रू.१,०००।-, मिति २०८१।१।४ को निर्णयानुसार रू.९,०००।- र मिति २०८१।१।६ को निर्णयानुसार रू.७०,०००।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१०,०००

४३ **अन्य निकायलाई रकम निकासा** - पालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएका सार्वजनिक संस्थानहरुको खर्च व्यहोर्नु पर्ने अवस्था भएमा उक्त कार्यालयको तालुक मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त गरेपछी मात्र खर्च व्यहोर्नु पर्दछ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले निम्नानुसारका कार्यालयहरुलाई निम्नानुसारको खर्चको भुक्तानी दिएको छ । अन्य सरकारी कार्यालयहरुको खर्च तालुक निकायको मन्त्रालयको स्वीकृति बिना पालिकाबाट खर्च गरिएको रकम दोहोरो भए नभएको यकिन गर्न सकिएन । यसरी खर्च गर्दा पालिकाको आफ्नो विकास निर्माण सम्बन्धी बजेट व्यवस्थापनमा चाप पर्ने र कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा प्रवाहमा समेत असर पर्ने देखिन्छ। यसरी छुट्टै अस्तित्व र बजेट व्यवस्था भएका देहायका कार्यालयहरुलाई विभिन्न कामको लागि भुक्तानी दिएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रू.

भौचर नं	निकायको नाम	प्रयोजन	रकम
९७-०७९।६।१२	मालपोत कार्यालय	जग्गाको श्रेस्ता अद्यावधिक कार्य बापत	२०००००

अनियमित भएको	२,००,०००

४४ **वडा नं ३ सोफा कुर्सी खरिद -** खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(८) मा सार्वजनिक निकायले आपूर्तिकर्तालाई पच्चीस हजार रुपैयाँ भन्दा बढी रकम भुक्तानी गर्दा एकाउण्ट पेयी चेकको माध्यमबाट भुक्तानी गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले वडा नं ३ वडा कार्यालय व्यवस्थापनका लागि सोफा कुर्सी खरिद वापत शुभ इम्पेक्सको बिल संलग्न गरी सागर दाहाललाई रू.९९,७०४।- भुक्तानी देखियो । साथै खरिद गरेका सामग्रीहरु पालिकामा जिन्सी दाखिला नभई वडामा जिन्सी दाखिला भएकोले उक्त रकम सम्बन्धित पार्टिलाई भुक्तानी गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	९९,७०४

४५ **बिल भरपाईभन्दा बढी भुक्तानी** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च लेख्नु अघि जिम्मेवार व्यक्तिले त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने उल्लेख छ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले देहायबमोजिमको कार्यक्रममा दिनुपर्ने भन्दा बढी भुक्तानी तथा संलग्न बिल भरपाई भन्दा बढी भुक्तानी गरेको देखिएकोले बढी भुक्तानी गरेको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

भौचर नं	कार्यक्रमको नाम	भुक्तानी लानेको नाम	भुक्तानी रकम	बिल भरपाई	बढी भुक्तानी
		गाउँपालिका चालुतर्फ			
८८८	सामाजिक परीक्षण कार्यक्रम	पूर्व न्युज मिडिया	४०००००	३९७८००	२२००

असुल गर्नुपर्ने	२,२००

४६ **खर्चको पुष्टयाई** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) बमोजिम कार्यालयले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा खर्चलाई पुष्ट्याई गर्ने प्रमाण कागजात संलग्न गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्दछ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा गाउँपालिकाले देहायको विवरण अनुसार गरेका खर्चलाई पुष्ट्याई गर्ने प्रमाण कागजात संलग्न नगरी खर्च लेखेको देखियो । तसर्थ सो को प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा असुल हुनुपर्ने रू.

.... (प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८१।१।३ मा रू.१,४९,७२५।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	८,६५,१००

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४७ **अग्रीम कर -** आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७, ८८, ८९ अनुसार भएको कारोबारको भुक्तानी गर्नुपूर्व नियमानुसार अग्रीम कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँपालिकाले निम्नानुसारको भुक्तानीमा उपर्युक्त व्यवस्था बमोजिमको कर कट्टा गरेको देखिएन । अतः देहायका सम्बन्धित फर्म तथा व्यक्तिवाट कर बापत लाग्ने रकम असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने देखिएको रू.

..........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर ८ जनाको असुल भई प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२७ मा रू.३,५७०।- र मिति २०८१।१।३ मा रू.१६,४८१।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	९१,१६७

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४७ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

४८ कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय

४८.१ **आन्तरिक राजस्व अनुमान तथा असुली -** यो वर्ष गाउँपालिकाले जम्मा रू.२,३४,००,०००।- आन्तरिक आम्दानी गर्ने लक्ष्य राखेकोमा रू.२,४९,७७,१८४।७३ आम्दानी गरेकोले लक्ष्यको तुलनामा रू.१५,७७,१८४।७३ (६.७४ प्रतिशत) बढी आम्दानी गरेको देखियो ।आम्दानी रकम हिसाव गरी सुत्रमा आम्दानी नवाधेको कारण राजस्व शाखाले उपलब्ध गराएको विवरण र सुत्रको विवरणमा शीर्षकगत राजस्व फरक देखिएको छ । पालिकाको लेखाशाखाबाट सोझै सँकलन हुने रकमको राजस्व शाखामा हिसाव मिलान नभएको कारण राजस्व शाखाले उपलब्ध गराएको विवरणमा भन्दा सुत्रमा बढी राजस्व आम्दानी देखिएको छ ।गाउँपालिकाले आफ्नो आयको सबै स्रोतको सम्भावित परिमाण, सङ्ख्या, क्षेत्रफल यकिन गरी सभाले स्वीकृत गरेको दर अनुसार हुने आय यकिन नगरेकोले अनुमानित आय र वास्तविक असुली बीच अन्तर रहेको छ । गाउँपालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली प्रभावकारी मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । आफ्नो क्षेत्रभित्रका करदाताहरुको लगत (म.ले.प.फा. नं. ११२) र करदाताको गोस्वारा लगत फारम (म.ले.प.फा. नं. ११३), तयार गरी करयोग्य आय भएका सबैलाई करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ ।

शीर्षक	अनुमान	असुली	प्रतिशत
११३१३ एकीकृत सम्पती कर	६५०००००	५९१०१७७	९०.९३
११३१४ भुमिकर/मालपोत	१३०००००	५९,६२४.००	४.५९
११३२१ वहाल कर	८०००००	२२५७४१०.५६	२८२.१८
११३२२ वहाल विटौरी कर	५०००००	३१२५९०	६२.५२
११४५२ पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	८५००००	४८२१९०	५६.७३
१४२१२ सरकारी सम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	५०,०००.००	०	०
१४२२१ न्यायिक दस्तूर	५०,०००.००	०	०
१४२२३ शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	४०००००	०	०
१४२२४ परीक्षा शुल्क	१०००००	०	०
१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	४०००००	६९०७११०.२६	१७२६.७८
१४२४२ नक्सापास दस्तुर	१८०००००	७९,७९०.००	४.४३
१४२४३ सिफारिश दस्तुर	४१८००००	७९९४३७	१९.१३

१४२४४ व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३०००००	०	०
१४२४५ नाता प्रमाणित दस्तुर	३२००००	०	०
१४२४९ अन्य दस्तुर	२००००००	१११७४१३.८५	५५.८७
१४२५३ व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२००००००	२३३९८३१	११६.९९
१४२६५ अन्य क्षेत्रको आय	१०००००	४५८७०८६.७८	४५८७.०९
१४३१२ प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	५०,०००.००	१२४५२४.२८	२४९.०५
३२१२१ नगद	१७०००००	०	०
३३१४३ अन्य संस्थाबाट ऋण प्राप्ति	०	०	०
जम्मा	२३४०००००	२४९७७१८४.७३	१०६.७४

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.२ **राजश्वको अभिलेख -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को परिच्छेद ४ को दफा २८ ले राजश्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यस वर्ष राजश्व आम्दानी तर्फ राजस्वको अभिलेख व्यवस्थापनको सफ्टवेयरमा दैनिक राजश्व आम्दानी खाता (म.ले.प.फा.नं.१०२), राजस्व आम्दानीको गोस्वारा खाता (म.ले.प.फा.नं.१०५), व्यवस्थित गरे तापनि राजस्व आम्दानीको दैनिक नगद प्राप्त गोस्वारा खाता (म.ले.प.फा.नं.१०६), राजस्व आम्दानीको दैनिक बैङ्क भौचर प्राप्त गोस्वारा खाता (म.ले.प.फा. नं. १०७) राखेको देखिएन । पालिकाले अनिवार्य रुपमा राख्नुपर्ने खाताहरुको प्रयोग गरी आन्तरिक आयको लेखाङ्कनलाई व्यवस्थित बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

राजस्व दाखिला - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तर दायित्व ऐन, २०७६ को दफा २७(१) मा कार्यालयले प्राप्त गरेको राजस्व सोही दिनमा भोलिपल्ट दाखिला गर्नु पर्ने उल्लेख छ। वडाबाट लामो समय पछी एकमुष्ठ रुपमा राजस्व दाखिला गर्ने गरेको देखियो। ऐनको व्यवस्था अनुसार राजस्व समयमै दाखिला गर्ने गराउनेतर्फ पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.३ **व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर -** पालिकाको आर्थिक ऐनमा व्यक्तिगत घटना घटेको ३५ दिन पछी गरिने ब्यक्तिगत घटना दर्तामा शुल्क लगाउने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यो वर्ष ब्यक्तिगत घटना दर्ताबाट रू ३००००० शुल्क संकलन हुने अनुमान गरे तापनि असुली शुन्य देखिएको छ । पालिकाले लगाएको दरमा कर असुल गर्नु पर्दछ ।

नाता प्रमाणित दस्तुर - पालिकाको आर्थिक ऐनमा तोकिएका केही निश्चित सिफारिशमा दस्तुर छुट गरिएकोछ । नाता प्रमाणित दस्तुर छुट गरेको देखिँदैन । पालिकाले यो वर्ष नाता प्रमाणित दस्तुर रू.३,२०,०००।- संकलन हुने अनुमान गरे तापनि असुली शुन्य देखिएको छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.४ **व्यवसाय कर -** पालिकाको आर्थिक ऐन २०८० मा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पुँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा व्यवसाय कर लगाईने र असुल गरिने उल्लेख छ ।यो वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता शुल्क रू.२३,३९,८३१।- असुल गरे तापनि व्यवसाय कर संकलन गरेको देखिँदैन । पालिका क्षेत्रभित्र साना होटल, रेष्टुरेण्ट, कपडा पसल, जुत्ता चप्पल जस्ता व्यवसाय सञ्चालनमा रहे तापनि तिनीहरूलाई दर्ता गरी व्यवसाय कर प्राप्त नगरेकोले पारित आर्थिक ऐनको पालना गरी व्यवसाय कर उठाउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.५ **विज्ञापन शुल्क -** पालिका क्षेत्रमा विभिन्न तरिकाले गरिने विज्ञापनबाट शुल्क लिने व्यवस्था आर्थिक ऐनले गरे तापनि पालिकाले विज्ञापन कर असुल गरेको देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.६ **बहाल बिटौरी कर -** पालिकाले हाटबजार क्षेत्रबाट बिटौरी कर रू.५,००,०००।- संकलन गर्ने लक्ष्य राखेकोमा रू.३,१२,५९०।- संकलन भई लक्ष्यको तुलनामा ३७.४८ प्रतिशत घटी राजस्व असुली गरेकोछ । राजस्व परामर्श समितिले केरखा हाटबजारको न्यूनतम रू.४,००,०००।-, क्याम्पा हाटबजारमा न्यूनतम रू.१,५०,०००।-, मंगलबारे हाटबजारमा न्यूनतम रू.२,००,०००।- र गेउरीया, रंगपुर लगायतका ७ स्थानबाट रू.८,६५,०००।- कर संकलन हुने र ती क्षेत्रबाट ठेक्का प्रकृया मार्फत कर संकलन गर्ने सिफारिश गरेकोमा पालिकाले सो अनुसारको अनुमान गरेको देखिएन । अनुमान गर्दा हाट बजार लाग्ने सबै क्षेत्रको सम्भावित आयलाई समावेश गर्ने तथा ती क्षेत्रबाट नियमित रुपमा कर संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाई कर संकलन गरी लक्ष्य हासिल गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४८.७ **सामुदायिक वनबाट आय -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ६२ ख मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्रि तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावार बिक्रि वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको संचितकोष जम्मा गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले सामुदायिक वनको विवरण उपलब्ध गराएको छैन । सामुदायिक वनको अभिलेख राखि वन पैदावर बिक्रि वापत प्राप्त हुने रकम सम्वन्धमा खोजी गरी असुल गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

४९ **योजना छनौट** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत, विषयक्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालीन विकास योजनाहरुको सूची तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले योजना बनाउँदा सडक, गुम्बा, कवर्डहल निर्माण, औषधी खरिद लगायतमा सालवसाली बजेट विनियोजन गरी खर्च गरे तापनि आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगार बढ्ने, स्थानीय बासिन्दाको सहभागिता जुटने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, सबै वर्गलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्ने, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने विषयको सूची तयार गरी सोमध्येबाट प्राथमिकीकरण गरी योजना छनौट गरेको देखिएन । तसर्थ स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक रणनीतिगत

विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजनाहरुको सूची तयार गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५० **आयोजना हस्तान्तरण** - सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७(१२) मा निर्माण कार्यसम्पन्न भएपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न गरेका आयोजना नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम हस्तान्तरण गरेको देखिएन । जसबाट सम्पन्न आयोजना मर्मत, रेखदेख तथा उचित संरक्षण हुन नसकि लगानी खेर जान सक्ने देखिन्छ । सम्पन्न आयोजनाहरु नियमानुसार हस्तान्तरण गर्नुपर्ने देखिन्छ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५१ **गुणस्तर परीक्षण** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले योजनामा प्रयोग भएका निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन । गुणस्तर परीक्षण नहुँदा निर्माण कार्य गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुन नसक्ने देखिन्छ । निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरी निर्माण गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५२ **अस्पताल भवन निर्माण (ठेक्का नं. KRM।NCB ।077।78) -** गाउँपालिकाले तोपगाछीमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण कार्य २४ महिनासम्ममा सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी आशिष।आशिर्वाद।स्वामीनारायण जेभीसँग २०७८।१।१७ मा रू.१२,३९,३५,५११।६१ को खरिद सम्झौता गरेको थियो । निर्माण स्थलको विवादको कारण निर्माण कार्य हुन नसकेकोले पालिकाले मिति २०८०।३।२८ को बैठकबाट सुविस्ताको आधारमा निर्माण कार्यको सम्झौता अन्त्य गर्ने निर्णय गरेको अवस्था छ। निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेस्की रू.१,०९,६७,०००।- फस्यौंट गरेको छैन । खरिदको स्थान छनौट, असन्तुष्ट पक्षसँगको समझदारी विकास, विवाद समाधान लगायतका क्षेत्रमा सौहार्दता पूर्ण वातावरण तयार गर्न नसकेको कारण सँघीय सरकारबाट पालिकालाई प्राप्त बजेट उपयोग गर्न सकेको देखिएन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

५३ **महेन्द्ररत्न विद्यालयको हल निर्माण (ठेक्का नं. 20।KRM।SCHOOL।077।78) -** गाउँपालिकाले रू.८१,१४,३८३।८८ को लागत अनुमान रहेको महेन्द्ररत्न विद्यालयको हल निर्माणकार्य २०७९।१२।३० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रेनता युमाथाङमा जेभीसँग २०७७।१।२२ मा रू.५४,०८,६७८।२८ को खरिद सम्झौता भएको थियो । निर्माण कार्यमा यो वर्ष गोश्वारा भौचर नं.१८।२०७९।६।६ बाट अन्तिम बिल रू.२९,८१,०१०।- र गत विगतमा भएको भुक्तानी रू.१९,८७,०९५।८० समेत जम्मा रू.४९,६८,१०६।५४ भुक्तानी भएको छ । उक्त खरिद सम्झौता सम्वन्धमा देखिएका प्रमुख व्यहोरा निम्नानुसार छन्:

५३.१ **दर फरक पारी बढी भुक्तानी -** निर्माण कार्यको भुक्तानी दिँदा वास्तविक कामको नापजाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्दछ।हल निर्माणको लागि जग खन्दा ४२८.३७ घनमिटर माटोको परिमाण गणना गरी भुक्तानी दिएको छ । उक्त परिमाणमध्ये

जग पूर्ने लगायतका कार्यमा २५७ घनमिटर माटो प्रयोग गरेको देखिन्छ । मौज्दात रहेको १७१.३७ घनमिटर माटो भवनको विभिन्न भागहरुको फिलिङमा प्रयोग गर्नु पर्नेमा नगरी फिलिङ ईन फाउण्डेशन फ्लोर वीद गुड एक्जाभेटेड सोईलमा रहेको परिमाणबाट बढी दरमा भुक्तानी दिएको देखियो । निर्माण व्यवसायीले फिलिङ गर्ने कार्यको दर प्रतिघनमिटर रू.८०।५० र फिलिङ ईन फाउण्डेशन फ्लोर वीद गुड एक्जाभेटेड सोईलको प्रतिघनमिटर ४०० कबोल गरेको देखिन्छ । निर्माण स्थलमा मौज्दात रहेको माटो १७१.३७ घनमिटरको रू.८०।५० को दरले रू.१३,७६५।५० र नपुग माटो ४६.२९ घनमिटर मात्र बाहिरबाट ल्याउनु पर्ने भएकोले प्रति घनमिटर कबोल दर रू.४००।- ले हुने रू.१८,५१६।- समेत जम्मा रू.३२,२८१।- भुक्तानी दिनु पर्नेमा २१७.६६ घनमिटर माटो बाहिरबाट ल्याएर प्रयोग गरेको परिमाणमा गणना गरी रू.४००।- को दरले रू.८७,०६३।९७ भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी दिएको रू.५४,७८२।९७ र मूल्य अभिबृद्धि कर रू.७,१२१।७९ समेत रू.६१,९०४।७६ असुल गर्नु पर्ने देखिएको रू.

असुल गर्नुपर्ने	६१,९०५

५३.२ **ल्याब परीक्षण शुल्क -** कार्यालय र निर्माण व्यवसायीबीच भएको सम्झौताको जनरल कण्डिशन अफ कन्ट्राक्टको गुणस्तर नियन्त्रण खण्डमा प्रोजेक्ट मेनेजरले निर्माण व्यवसायीलाई निर्माण कार्यको स्पेशिफिकेशनमा उल्लेख नभएको कुनै कुराको गुणस्तर परीक्षण गर्न निर्देशन गरेमा र उक्त परीक्षण कार्यमा निर्माण व्यवसायीले गरेको कार्यको गुणस्तरमा कुनै कमजोरी नदेखिएको अवस्थामा गुणस्तर परीक्षण खर्च वापतको रकमको भुक्तानी निर्माण व्यवसायीलाई दिनुपर्ने उल्लेख छ । निर्माण व्यवसायीलाई स्पेशिफिकेशनमा उल्लेख भएको भन्दा फरक परीक्षणको आदेश गरेको तथा निर्माण व्यवसायीले त्यस्तो प्रकारको परीक्षण गरेको प्रमाण वेगर नियमित परीक्षणको प्रतिवेदन सम्लग्न गरी गुणस्तर परीक्षण वापत दावी गरेको रू.३०,०००।- ल्याव स्थापना तथा सामग्री खरिदको लागि व्यवस्था गरेको प्रोभिजनल समबाट भुक्तानी दिएको देखियो । सम्झौताको शर्त विपरित भुक्तानी दिएको रकम असुल गर्नु पर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	३०,०००

५३.३ **भत्काउँदा निस्केको सामग्रीको अवस्था -** पालिकाले विद्यालयको पुरानो भवन भत्काएको जनाई रू.२५,०००।- लमसमबाट भुक्तानी दिएको छ । भत्काएको भवनको वाल तथा सोमा जडान भएको झ्याल ढोका जस्ता र जस्ता राख्न प्रयोग गरेको काठ वा फलामको पाईपहरुको परिमाण देखिने गरी नापी किताव तयार गरेको देखिएन । लेखापरीक्षणको क्रममा विद्यालयका प्र.अ. मार्फत ती सामग्री बिक्री गरेको जानकारी प्राप्त भएको भनी पालिकाले जानकारी दिएको छ। उक्त सामग्री विक्रीबाट भएको आम्दानी विद्यालय खातामा दाखिला गरेको प्रमाण माग गरेकोमा उपलब्ध हुन सकेन। सामग्री निर्माण व्यवसायीले प्रयोग गरे नगरेको तथा विक्री गरी आम्दानी बाँधे नबाँधेको सम्वन्धमा पालिकाले छानविन गरी यकिन गर्नु पर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	२५,०००

५४ **पुष्पथिर प्रतिष्ठान नहरचोक कालोपत्रे सडक निर्माण (ठेक्का नं. 14।KRM।ROAD।079।80)** - तराई मधेश समृद्धि कार्यक्रमबाट रू ५०,००,०००।- र बाँकी रकम पालिकाले व्यहोर्ने गरी गाउँपालिकाले रू.६९,०५,२५०।- को लागत अनुमान स्वीकृत गरी पुष्पथिर प्रतिष्ठान नहरचोक सडक खण्डको ६१३ मिटर कालोपत्रे गर्ने विशाल विवेक निर्माण सेवासँग रू.४३,९४,३१४।- को खरिद सम्झौता गरेको छ । उक्त कालोपत्रे सडक निर्माण कार्यमा यो वर्ष

अन्तिम बिलसमेत रू.४०,४३,६०१।- भुक्तानी भएको छ । उक्त खरिद सम्झौता सम्बन्धमा देखिएका प्रमुख व्यहोरा निम्नानुसार छन्:

५४.१ **भेरिएशन -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११८ मा खरिद सम्झौता गर्दाको वखत पुर्वानुमान गर्न नसकिएको परिस्थिति सो सम्झौताको कार्यान्वयनको क्रममा सिर्जना भई भेरिएशन आदेश गर्नु पर्दा निर्माण कार्यको ड्रईङ डिजाईन तथा स्पेशिफिकेशन वदल्नु पर्ने नपर्ने र बदल्नु पर्ने भएमा निर्माण कार्यको आधारभुत प्रकृति वा क्षेत्र परिवर्तन हुने वा नहुने कुरा, भेरिएशन परिमाणको प्राविधिक पुष्ट्याई र कारण लगायतका विषय खुलाई भेरिएशन स्वीकृत गर्ने अधिकार भएको सार्वजनिक निकायको प्रमुखले प्रमाणित गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उल्लिखित कारण नखुलाई स्ट्रक्चर तथा ईम्वैंमेण्टको परिमाण हटाई सबबेसको परिमाण बढाउने गरी भेरिएशन गरेको देखियो । सामान्यतया सबवेसको मोटाई ०.१५ लगाउने गरेकोमा परिमाण गणना गर्दा ०.२५ सम्म गणना गरेको छ। ईम्वेङमेन्टको उचाई बढाई सबवेस १५ सेन्टीमा कायम गरी सोही अनुसार परिमाण गणना गर्नु पर्नेमा निर्माण व्यवसायीले कम दर कबोल गरेको ईम्वैकमेण्ट फिलिङलाई सववेशको उचाईमा समावेश गरी बढी दरले भुक्तानी दिएको अवस्था देखियो । एक तरिकाले लागत अनुमान तथा खरिद व्यवस्थापन गरेकोमा प्राविधिक पुष्ट्याई समेत नगरी फरक तरिकाले कार्य गराएकोले भेरिएशन नियमित नदेखिएको रू.

विवरण	शुरू परिमाण	लागत अनुमान दर	संशोधित परिमाण	फरक परिमाण	ठेक्का दर	फरक दर	भेरिएशनबाट घटबढ भएको रकम
ईम्वैकमेण्ट	१६३३.९८	७९५.५८	६३३	१०००.९८	४००	३९५.५८	३९५९६७.६७
सवग्रेड	३६७८	२३	०	०	१००	०	०
सबबेस	७३५.६	२०२४.७५	१२५९	५२३.४	९५०	१०७४.७५	५६२५२४
जग खन्ने	२६३.७	८०.५	१६५.३१	९८.३९	२००	११९.५	११७५४.५४
सोलिङ	६०.१७	३७७१.३८	३३.७४	२६.४३	२२००	१५७१	४१५३१.५७
पीसीसी	२२.५६	१२३०४	१९.२	३.३६	६०००	६३०४	२११८१.४४
प्लम वर्क	२६३.५२	८३३८.४	२३०.५९	३२.९३	६०००	२३३८.४	७७००३.५१
फर्म वर्क	११७३.३९	३१८.४१	१०२४.८४	१४८.५५	१५०	१६८।४१	२५०१७.३१
जम्मा							**११४२९२०.०४**

अनियमित भएको	११,४२,९२०

५४.२ **ल्याव परीक्षण शुल्क -** कार्यालय र निर्माण व्यवसायीबीच भएको सम्झौताको जनरल कण्डिशन अफ कन्ट्राक्टको गुणस्तर नियन्त्रण खण्डमा प्रोजेक्ट मेनेजरले निर्माण व्यवसायीलाई निर्माण कार्यको स्पेशिफिकेशनमा उल्लेख नभएको कुनै कुराको गुणस्तर परीक्षण गर्न निर्देशन गरेमा र उक्त परीक्षण कार्यमा निर्माण व्यवसायीले गरेको कार्यको गुणस्तरमा कुनै कमजोरी नदेखिएको अवस्थामा गुणस्तर परीक्षण खर्च वापतको रकमको भुक्तानी निर्माण व्यवसायीलाई दिनुपर्ने उल्लेख छ । निर्माण व्यवसायीलाई स्पेशिफिकेशनमा उल्लेख भएको भन्दा फरक परीक्षणको आदेश गरेको तथा

निर्माण व्यवसायीले त्यस्तो प्रकारको परीक्षण गरेको प्रमाण वेगर नियमित परीक्षणको प्रतिवेदन संलग्न गरी गुणस्तर परीक्षण वापत दावी गरेको रू.२०,०००।- ल्याव स्थापना तथा सामग्री खरिदको लागि व्यवस्था गरेको प्रोभिजनल समबाट भुक्तानी दिएको देखियो । सम्झौताको सर्त विपरित भुक्तानी दिएको रकम असुल गर्नु पर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	२०,०००

५५ **सुनारा बाँसबारी कालोपत्रे सडक निर्माण (ठेक्का नं. 9।KRM।NCB।ROAD।079।80) -** प्रदेश समपुरक अनुदानबाट गाउँपालिकाले रू.९२,७५,८८९।५० को लागत अनुमान रहेको सुनारा बाँसवारी सडकमा ६०० मिटर कालोपत्रे गर्ने कार्य २०७९।१२।३० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रेनता निर्माण सेवासँग २०७९।९।२६ मा रू.६६,५०,७७८।६८ को खरिद सम्झौता गरेको छ । उक्त कालोपत्रे सडक निर्माण कार्यमा यो वर्ष अन्तिम बिलसमेत रू.६३,१५,९१५।- भुक्तानी भएको छ । उक्त खरिद सम्झौता सम्बन्धमा देखिएका प्रमुख व्यहोरा निम्नानुसार छन्ः

५५.१ **बढी परिमाण गणना -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ५.५ मिटरको चौडाईमा प्रिमिक्स प्रविधिको कालोपत्रे सडक निर्माण गर्ने सुनारा बाँसवारी सडक खण्डमा ६ मिटरमा वेस र सववेस हालेको देखिन्छ । सोही चेनेजहरुमा सब वेस देखि कालोपत्रेको लेभलसम्म ०.३० मिटरको मोटाईमा एक साईडमा ०.७५ र अर्को ०.६० मिटर चौडाईमा सोल्डर प्रोटेक्सन कार्य गराई भुक्तानी दिएको देखिन्छ । सडकको निर्मित चौडाई ५.५ मिटरमा वेस र प्राईमकोटको नापी गरी भुक्तानी दिनु पर्नेमा क्रमशः ६ मिटर र ५.८ मिटर नापी गरेकोले वेस र सोल्डरको मेटेरियल दोहोरो पर्नेगरी नापी गरेको अवस्था देखियो । दोहोरो हुने गरी नापी गरेकोले सोल्डर प्रोटेक्सन मटेरियल र प्रिमिक्सको देहायअनुसार बढी भुक्तानी दिएको रू.४१,९००।- असुल गर्नु पर्ने देखियो रू.

विवरण	गणना गरेको परिमाण	प्रिमिक्सको चौडाई अनुसार हुने परिमाण	बढी परिमाण	दर	रकम
प्राईम कोट (५.८ मिटर चौडाई ०.९ लि)	३१३२	२९७०	१६२	९०	१४५८०
वेस र सोल्डरको मेटेरियल दोहोरो परेको परिमाण	५४०	४९५	४५	५००	२२५००
जम्मा					३७०८०
मुअकर					४८२०
कुल जम्मा					४१९००

असुल गर्नुपर्ने	४१,९००

५५.२ **प्रिमिक्समा बढी भुक्तानी -** सडक विभागको Standard Specification for Road and Bridge Works को सिं.न. १३११ मा प्रिमिक्सको मोटाई २० मीमी हुने उल्लेख छ । पालिकाले ६०० मिटर लामो र ५.५ मिटर चौडाई रहेको सुनारा वाँसवारी कालोपत्रे सडक निर्माण कार्यमा प्रिमिक्स कार्पेटिङ गर्दा ४० एमएम मोटाई राखी १३३.९४ घनमिटरको भुक्तानी दिएको देखिन्छ । नर्म्स अनुसार निर्माण गर्दा जम्मा ६६.९७ घनमिटर मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेमा नर्म्समा उल्लेख भएभन्दा बढी मोटाई नापजाँच गरी ६६.९७ घनमिटरको प्रतिघनमिटर रू.१३,०००।- को दरले हुने

रू.८,७०,६१०।- र मूल्य अभिबृद्धि कर रू.१,१३,१७९।३० समेत रू.९,८३,७८९।- भुक्तानी दिएकोले थप व्ययभार परेको देखियो । पालिकालाई थप व्ययभार पर्नेगरी कार्य गराएको नियमित नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	९,८३,७८९

५५.३ **बील भन्दा बढी भुक्तानी -** पालिकाले पेश गरेको ठेक्का विल अनुसार जम्मा रू.६३,१२,६८३।- को कार्य भएको देखिन्छ। पालिकाले देहायअनुसारको भौचरबाट रेनता निर्माण सेवालाई रू.६३,१५,९१५।- भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी दिएको रू.३,३३२।- असुल गर्नु पर्दछ रू.

गोश्वारा भौचर नं.	भुक्तानी रकम
२।०७९।१०।२५	१८९९१८९
८।०८०।२।१२	२०४३४२६
५०३।०८०।३।२४	१८९४७७५
२१।२०८०।३।२४	४७८५२५
जम्मा	**६३१५९१५**

असुल गर्नुपर्ने	३,३३२

५६ **ठेक्का नं 15/KRM/MANDIR/2079/080 -** पालिकाले राधा गौर गोविन्द मन्दिर आरसिसि भवन निर्माण कार्यको लागि निर्माण व्यवसायी शिव पाओर कन्स्ट्रक्सनसँग रू.२५,७७,०३६।१८ मा सम्झौता गरेकोमा लागत अनुमानमा रडको परिमाण गणनामा फरक परी कम गणना भएको कारणले भेरियसन गरेको र भेरियसन पश्चात रू.२८,५३,१५५.९४ कायम भएको देखिन्छ । सुरु सम्झौतामा रडको परिमाण ७७२८.९० के.जि. रहेकोमा भेरियसन पश्चात २१४१.१८ के.जी. थप भई ९८७० के.जी. कायम भएको देखिन्छ । सुरु सम्झौतामा रडको दर प्रति के.जी. रू.१०।- रहेकोमा भेरियसन पछीको नयाँ नेगोसियसन दर प्रति के.जी. रू.९५।- देखिन्छ । पालिकाले निर्माण व्यवसायीलाई ९८७० के.जी रडको रकम भुक्तानी दिँदा ९६६१.१२के.जी. (७७२८.९०+७७२८.९० को २५% १९३२.२२) को रू.१०।- को दरले र बाँकी २०८.८८ के.जी. को प्रति के.जी. रू.९५।- को दरले रू.१,१६,४५४।८० भुक्तानी दिनुपर्नेमा ८२६७.७९के.जी.(७७२८.९+ ५३८.८९) को रू.१०।- को दरले र बाँकी १६०२.२९ के.जी. को प्रति के.जी. रू.९५।- को दरले रू.२,३४,८९५।२६ भुक्तानी दिएको देखिएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम रू.१,१८,४४०।४६ मा भ्याट सहित असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१,३३,८३८

५७ **ठेक्का नं. २-२०७९।८० -** ज्योती चोकमा ०+२५० देखी ०+५४० सम्म र एकता चोक ०+२६६ देखी ०+५५६ सम्म सडक कालोपत्रे कार्यको निर्माण व्यवसायी पार्वती अम्बिका कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली. र गाउँपालिकाबीच रू.४३,५४,९१०।४० (मु.अ.कर समेत) मा २०७९।१२।३० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी २०७९।७।२२ मा सम्झौता भएकोमा रू.४३,५४,३२७।२८ को कार्य सम्पन्न भई भुक्तानी गरेको पाइयो । उक्त निर्माण कार्यका सम्वन्धमा निम्न ब्यहोरा रहेका छन्:

प्रिमिक्समा बढी भुक्तानी - सडक विभागको Standard Specification for Road and Bridge Works को clause no. 1310 मा प्रिमिक्सको मोटाई 20mm हुने उल्लेख छ । पालिकाले १५९७.९ वर्ग मिटर ज्योति चोक सडक निर्माण खण्ड र १६१३.९ वर्ग मिटर लामो एकता चोक सडक निर्माण खण्ड कार्यमा प्रिमिक्स कार्पेटिङ गर्दा ३०mm मोटाई राखी ९६.३५ घनमिटरको भुक्तानी दिएको देखिन्छ । नर्म्स अनुसार निर्माण गर्दा जम्मा ६४.२३ घनमिटर मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेमा नर्मस भन्दा उल्लेख भएभन्दा बढी मोटाई नापजाँच गरी ३२.११ घनमिटरको प्रति घनमिटर रू.११,०००।- को दरले हुने रू.३,५३,२१०।- र मूल्य अभिबृद्धि कर रू.४५,९१७।- समेत भुक्तानी दिएको रू.३,९९,१२७।- नियमित नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	३,९९,१२७

५८ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति**

...........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल तथा प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८१।१।३ मा रू.५,८४,६५७।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

५९ **गेउरिया चारआली सडक(03/KRM/NCB/ROAD/2079.080)**

...........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्रमाण पेश भएको आधारमा अनियमित बेरुजु कायम गर्ने मिति २०८१।१।३ मा रू.४,७८,४००।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

६० **साधुहोली पर्यटनक्षेत्र विकास (ठेक्का नं.26।KRM।SADHUHOLI।077।78)** - गाउँपालिकाले साधुहोली पर्यटनक्षेत्रमा पार्क तथा पानी व्यवस्था गर्न २०८०।११।२७ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी भगवती एमबीए हेना जेभीसँग २०७८।५।३१ मा रू.४,७०,१७,०२१।५३ को खरिद सम्झौता गरेको छ । निर्माण कार्यमा यो वर्षको रू.१,३७,६६,७४७।३९ र गत वर्षको रू.२७,०४,३३८।- समेत जम्मा रू.१,६४,७१,०८५।३९ भुक्तानी भएको छ । खरिद सम्झौता सम्वन्धमा देखिएका थप व्यहोरा निम्नानुसार छन्:

६०.१ **बारबेण्डिङ सेड्युल -** पालिकाले साधुहोली पर्यटन क्षेत्रमा विभिन्न निर्माण कार्य गराई ५६.४२९ टन टीएमटी छडको प्रति टन रू.९०,०००।- को दरले रू.५०,७८,६३२।८४ भुक्तानी दिएको देखियो । उक्त क्षेत्रमा भएको निर्माण कार्यको नक्सा तथा प्रयोग गर्ने छडको बार बेण्डिङ सेड्युल पेश भएन । बार बेण्डिङ सेड्युलको अभावमा प्रयोग गरेको छडको आकार तथा परिमाण परीक्षण गर्न सकिएको छैन । बार बेण्डिङ सेड्युल सहित परिमाण गणना गरी नापी किताव पेस गर्नु पर्दछ रू.

प्रमाण पेश नगरेको	५०,७८,६३३

६०.२ **न्यून प्रगति -** पर्यटनक्षेत्रमा पार्क तथा पानी व्यवस्था गर्न २०८०।११।२७ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी भगवती एमबीए हेना जेभीसँग २०७८।५।३१ मा रू.४,७०,१७,०२१।५३ को खरिद सम्झौता गरेको छ । निर्माण कार्यमा यो वर्षको रू.१,३७,६६,७४७।३९ र गत वर्षको रू.२७,०४,३३८।- समेत जम्मा रू.१,६४,७१,०८५।३९ भुक्तानी भएको देखिन्छ । जम्मा ३० महिनामा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्य २३ महिना (करिव ७७ प्रतिशत) व्यतित भईसक्दा वित्तीय प्रगति ३५ प्रतिशत मात्र देखिएको छ । जनशक्ति तथा उपकरणको उचीत परिचालन गराई समयमा कार्य सम्पन्न गराउन पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६१ **क्याम्पाबाट छाताचोक हुँदै सुनारा सडक कालोपत्रे (ठेक्का नं.12।KRM।ROAD।079।80)** - संघीय समुरक कोषबाट प्राप्त बजेटबाट गाउँपालिकाले रू.११,६२,९१,२८९।- को लागत अनुमान स्वीकृत गरी क्याम्पाबाट समयगढ छाताचोक हुँदै सुनारा सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य २०८१।१०।२०सम्म सम्पन्न गर्ने गरी शान्ति प्रविन निर्माण सेवासँग २०८०।०२।१७ मा रू.८,७१,९४,६६५।२७ को खरिद सम्झौता गरेको छ । सडक निर्माण कार्यको लागि यो वर्ष रू १,५०,००,०००।- पेस्की दिएको छ । निर्माण व्यवसायीले यो वर्ष निर्माण कार्यको बिल पेस गरेको छैन । उक्त खरिद सम्झौता सम्वन्धमा देखिएका थप व्यहोरा निम्नानुसार छन्

६१.१ **ठेक्का फाईल पेश नभएको -** क्याम्पाबाट समयगढ छाताचोक हुँदै सुनारा सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यको लागि प्राप्त ६ थान बोलपत्रमध्ये शेर्पा हेना सुनामी जेभीको रू.८,०९,१५,०१०।४४ को बोलपत्र न्यून कबोल अंक भएको सारभुत प्रभावग्राही ठहर गरी स्वीकृत गरेकोमा निर्धारित समयमा कार्यसम्पादन जमानतसहित सम्झौताको लागि उपस्थित नभएकोले उक्त बोलपत्रदाताको बिडबन्ड रू.३०,००,०००।- जफत गरी दोस्रो घटी कबोल गर्ने शान्ति प्रविन जेभीसँग रू.८,७१,९४,६६५।२७ को सम्झौता गरेको छ । सम्झौता गर्न नआएको निर्माण व्यवसायीलाई कालोसूचीमा राख्ने निर्णय गरी २०८०।२।१० मा सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा लेखी पठाएकोसम्म देखिएकोमा सो उपर भएको कारवाहीको अभिलेख राखेको छैन । सम्झौता पूर्वका सबै काम कारवाहीका सक्कल कागजातसमेत कानूनी कारवाहीको लागि सम्वन्धित निकायमा पठाएको कारण स्रेस्ता उपलब्ध नभएको कारण सम्झौता सम्मका ठेक्का प्रकृयाको अभिलेख पेश भएको छैन ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६१.२ **प्रोग्राम अपडेट -** निर्माण व्यवसायी शान्ति प्रविन जेभीसँग भएको सम्झौताको सि.न. ३४ मा कार्यस्वीकार गरेको मितिले १५ दिनभित्र प्रोग्राम अपडेट गरी स्वीकृतिको लागि सार्वजनिक निकायमा पठाउनु पर्ने, प्रत्येक ३० दिनमा प्रोग्राम अफडेट दिनु पर्ने र प्रोग्राम अपडेट दिन नसकेमा निजको विलबाट प्रत्येक पटक रू.५०,०००।- रोक्का राखिने उल्लेख छ । निर्माण व्यवसायीले २०८० असारसम्म प्रोग्राम अपडेट पेस नगरेकोमा उक्त रकम रोक्का राखेको देखिएन रू.

प्रमाण पेश नगरेको	५०,०००

६१.३ **दोस्रो किस्ता पेस्की -** निर्माण व्यवसायी शान्ति प्रविन जेभीसँग भएको सम्झौताको सि.नं. ५७ मा निर्माण व्यवसायीले साईटमा निर्माण सामग्री, उपकरण र जनशक्ति पूर्ण परिचालन गरेको, प्रोग्राम अपडेट गरी पेस गरेको लगायतका विषय सुनिश्चित गरी दोस्रो किस्ताको मोबिलाईजेशन पेस्की १० प्रतिशत प्रदान गर्ने उल्लेख भएकोमा ती अभिलेख पुरा नहुँदै पेस्की रू.७५,००,०००।- प्रदान गरेको देखियो । शर्त विपरित प्रदान गरेको पेस्की रू.७५,००,०००।- असुल गर्नु पर्ने रू.

पेस्की	७५,००,०००

६२ **महेन्द्ररत्न विद्यालयको भवन निर्माण (ठेक्का नं.11।KRM।SCHOOL।079।80)** - गाउँपालिकाले रू.१२१७६६१४ को लागत अनुमान रहेको महेन्द्ररत्न विद्यालयको हल, भवन, शौचालय निर्माण कार्य २०७९।१२।३० सम्म सम्पन्न गर्ने गरी रेनता युमाथाङमा जेभीसँग खरिद सम्झौता गरेको छ । निर्माण कार्यमा यो वर्ष गोश्वारा भौचर नं. १८।२०७९।६।६ बाट अन्तिम बिल रू.२९,८१,०१०।- भुक्तानी भएको छ । उक्त खरिद सम्झौता सम्वन्धमा देखिएका प्रमुख व्यहोरा निम्नानुसार छन्:

६२.१ **भत्काउँदा निस्केको सामग्रीको अवस्था -** पालिकाले विद्यालयको पुरानो भवनको ईटाको पर्खाल ८१९ घ.मि. (३९*७.५*२.८) भत्काएको लमसमबाट भुक्तानी दिएको छ । भत्काएको भवनको वाल तथा सोमा जडान भएको झ्याल ढोका जस्ता र जस्ता राख्न प्रयोग गरेको काठ वा फलामको पाईपहरुको परिमाण देखिने गरी नापी किताव तयार गरेको देखिएन । लेखापरीक्षणको क्रममा विद्यालयका प्र.अ. मार्फत ती सामग्री बिक्री गरेको जानकारी प्राप्त भएको भनी पालिकाले जानकारी दिएको छ । उक्त सामग्री विक्रीबाट भएको आम्दानी विद्यालय खातामा दाखिला गरेको प्रमाण माग गरेकोमा उपलब्ध हुन सकेन । सामग्री निर्माण व्यवसायीले प्रयोग गरे नगरेको तथा विक्री गरी आम्दानी बाँधे नबाँधेको सम्बन्धमा पालिकाले छानविन गरी यकिन गर्नु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६२.२ **दर फरक पारी बढी भुक्तानी -** निर्माण कार्यको भुक्तानी दिँदा वास्तविक कामको नापजाँच गरी भुक्तानी दिनु पर्दछ । हल निर्माणको लागि जग खन्दा ३०४.३८ घनमिटर माटोको परिमाण गणना गरी भुक्तानी दिएको छ । उक्त परिमाणमध्ये जग पूर्ने लगायतका ब्याक फिलिङ कार्यमा १२१.७५ घनमिटर माटो प्रयोग गरेको देखिन्छ । मौज्दात रहेको १८२.६३ घनमिटर माटो भवनको विभिन्न भागहरुको फिलिङमा प्रयोग गर्नु पर्नेमा नगरी फिलिङ ईन फाउण्डेशन फ्लोर फ्रम बरोईङ सोईलमा रहेको परिमाणबाट बढी दरमा भुक्तानी दिएको देखियो । निर्माण व्यवसायीले फिलिङ गर्ने कार्यको दर प्रतिघनमिटर रू. ५० र फिलिङ ईन फाउण्डेशन फ्लोर फ्रम बरोईङ सोईलको प्रतिघनमिटर ३०० कबोल गरेको देखिन्छ । निर्माण स्थलमा मौज्दात रहेको माटो १८२.६३ घनमिटरको रू.५०।- को दरले रू.९,१३१।५० र नपुग माटो ३५८.७६ घनमिटर मात्र वाहिरबाट ल्याउनु पर्ने भएकोले प्रति घनमिटर कबोल दर रू ३०० ले हुने रू.१,०७,६२८।- समेत जम्मा रू.१,१६,७५९।५० भुक्तानी दिनु पर्नेमा ५४१.३९ घनमिटर माटो बाहिरबाट ल्याएर प्रयोग गरेको परिमाणमा गणना गरी रू.३००।- को दरले रू.१,६२,४१७।- भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी दिएको रू.४५,६५७।५० र मूल्य अभिबृद्धि कर रू.५,९३५।४७ समेत रू.५१,५९२।९७ असुल गर्नु पर्ने देखिएको रू.

असुल गर्नुपर्ने	५१,५९३

६३ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५ मा सार्वजनिक निकायका प्रमुखले निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गाराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गराउनु पर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले देहाय अनुसार निर्माण सामग्री खरिदगरी रू.४७,८२,३३८।- भुक्तानी खर्च लेखेकोमा उक्त प्रयोग भएको देखिने प्राविधक नापजाँच तथा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन संलग्न छैन । खरिद गरेको सामान वितरण भरपाईको आधारमा खर्च जनाएकोले प्रयोग भएको सम्बन्धमा प्राविधिक पुष्टयाई समेत कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ रू.

गो.भौ.नं र मिति	खरिद विवरण	परिमाण	खर्च रकम
४७५-२०८०।०३।२१	सिंचाई मोटर	१२ थान	१९९२१०
४२५-२०८०।०३।०४	ह्युम पाइप	२६ थान	२९९२४१
	NP3/300mm-११ थान		
	NP3/450mm- १५ थान		
५०२-२०८०।०३।२३	ह्युम पाइप	६ थान	९८२४२

	NP3/600mm- ५ थान		
	NP3/750mm- १ थान		
२६७-२०८०।०१।०६	ह्युम पाइप	१५८ थान	१०४५५८१
	NP3/300mm – ७७ थान		
	NP3/450mm -३५ थान		
	NP3/600mm -३६ थान		
	NP3/750mm -१० थान		
	जम्मा		१६४२२७४

प्रमाण पेश नगरेको	१६,४२,२७४

६४ **ह्युम पाइप खरिद** - सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ मा खरिद कार्यलाई मितव्ययी बनाउनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले भौचर नं २६७ बाट ठेक्का मार्फत ह्युम पाइप खरिद गरेकोमा पुनः सोही साइजका ह्युम पाइपहरु बढी मूल्यमा सोझै खरिद गरेको देखिन्छ । बढी मूल्यमा खरिद गरेको रकम पालिकालाई बढी व्ययभार परेको देखिएकोले नियमित गर्नुपर्ने रू.

खरिद विवरण	ठेक्का रकम प्रति थान	सोझै खरिद रकम प्रति थान	फरक रकम	सोझै खरिद परिमाण थान	बढी रकम
भौचर नं ४२५					
NP3/300mm	५३६६.३७	९७४६	४३७९.६३	११	४८१७६
NP3/450mm	६६६७	१२३१७	५६५०	१५	८४७५०
भौचर नं ५०२					
NP3/600mm	७८९८.७	१५४९९.०८	७६००.३८	५	३८००१
NP3/750mm	११२८८.७	२०७४६.८	९४५८.१	१	९४५८
जम्मा					१८०३८५

अनियमित भएको	१,८०,३८५

६५ **खरिदमा प्रतिस्पर्धा** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली २०६४ बमोजिम सार्वजनिक खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धी बनाउनु पर्दछ। नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले यो वर्ष विभिन्न मर्मत तथा निर्माण कार्यका लागि कोटेशन माग गरी खरिद गरेको देखियो । स्वीकृत लागत अनुमानको तुलनामा न्यून घटि दर पेश भई सोही अनुसार स्वीकृती र सम्झौता भएको देखियो । प्रतिस्पर्धा सीमित नहुने तथा मितव्ययी र गुणस्तरीय समेत हुने गरी योजनाहरुको

प्याकेजिङ गर्ने, सूचना प्रकाशनको लागि उपयुक्त माध्यम छनोट गर्ने तथा अधिक प्रतिस्पर्धा हुने प्रकृतिका खरिद विधि छनौट गर्नेतर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ । (केही उदाहरण)

भौचर नं.र मिति	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायी	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी %
२७-२०८०।०३।२४	बाँसबारी दुर्गा मन्दिर परिसर वरीपरी घेराबार २ कोठे ट्रस्ट भवन तथा गेट निर्माण	विज्ञान कन्स्ट्रक्सन	९९७७१९.४१	९८३१०३.२	१.४६
५१५-२०८०।०३।२४	वडा नं ६ को बाल उद्यान व्यवस्थापन	नेभान मरिन एण्ड एम्युजमेन्ट प्रा.लि.	९८५५८६	९७१६८७	१.४१

सैद्धान्तिक बेरुजु

६६ **सोझै खरिद** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा रू.१० लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रू.१० लाखभन्दा माथि रू.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै एउटै आपूर्तिकर्तासँग एक आर्थिक वर्षमा एक पटक वा पटक गरी सीमाभन्दा बढीको सोझै खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष पुँजीगत तथा चालु किसिमका वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक विधि नअपनाइ निम्नानुसार एउटै आपूर्तिकर्तासँग सीमा भन्दा बढी सोझै खरिद गरेको अनियमित देखिएको रू.

गो.भौ.नं.	फर्म/ सप्लायर्सको नाम	विवरण	रकम
१३ पुंजीगत	मा पाथिभरा कम्प्यूटर	विभिन्न मेशिनरी सामग्री	४५४८७
७० पुंजीगत		विभिन्न मेशिनरी सामान खरिद	१३००९८
१०५ पुंजीगत		एसी तथा स्टेपलाइजर खरिद	१२४७५७
२३६ पुंजीगत		स्वास्थ्य चौकीहरुको लागि हाजिर मेशिन खरिद	२३६३७५
२० संघीय पुंजीगत		रोजगार सेवा केन्द्र कम्प्यूटर खरिद	१२७९००
१२६ संघीय चालु		किसान सूचीकरण कार्यक्रम ल्यापटप खरिद	९०८३०
५१ संघीय पुंजीगत		एसी खरिद	१४७५९९
२९३ पुंजीगत		विभिन्न मेशिनरी सामान खरिद	९९७३५
४६२ पुंजीगत		स्टेपलाइजर खरिद	३४०००
		जम्मा	**१०३६७८१**

अनियमित भएको	१०,३६,७८१

६७ **टुक्रा पारी खरिद** - सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ८ को उपदफा २ मा खरिद ऐन र खरिद ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । पालिकाले

यस वर्ष तोपगाछी स्वास्थ्य चौकी भवनमा देहायअनुसार विभिन्न कार्यहरु सिलबन्दी मार्फत गराउनुपर्नेमा फरक फरक आपूर्तक तथा समिति मार्फत टुक्रा पारी खरिद गरी रू.११,५४,४७५।- खर्च लेखेकोले उक्त खरिद नियमसम्मत नदेखिएको रू.

गो.भौ.	खरिद विवरण	आपूर्तक	रकम
१७७	इलेक्ट्रिकल कार्य तथा ग्रावेल खरिद तथा मर्मत कार्य	तोपगाछी स्वास्थ्य चौकी संचालन तथा व्यवस्थापन उ.स.	२११४७९
१७६	जस्ता, रंगरोगन तथा पार्टिसन कार्य	बी.एन.पी. ट्रेडर्स एण्ड सप्लार्यस	९४२९९६
	जम्मा		**११५४४७५**

अनियमित भएको	११,५४,४७५

६८ **परामर्स तथा डीपीआर खर्च -** बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस कार्यालयले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम	अध्ययनबाट निर्धारण भएको आयोजनाको लागत
क्याम्पा बजारमा चिल्ड्रेन पार्क	वि.एम.एस.नेपाल	४९८०००	४९६०७०	११३७७१०३.०१
भू उपयोग योजना	पिकासो कन्सल्टेन्ट प्रा.लि.		४९६०७०	

यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्ः

-यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन ।

-परामर्शदाताहरुले इन्सेप्सन रिपोर्ट र ड्राफ्ट रिपोर्ट पेश नगरी एकै पटक अन्तिम प्रतिवेदन दिने गरेको ।

डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

६९ **कमल नगर अस्पतालमा मेडिकल सफ्टवयेर खरिद** - कार्यालयले कमल नगर अस्पतालमा मेडिकल सफ्टवेयर हर्टसन टेक्नोलोजी मार्फत निर्माण गरी रू.३,०६,२००।- खर्च गरेको छ । यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छः

क) नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार गरी मानक अनुरुप भए नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउन पर्ने व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय तहले खरिद गरेको उक्त सफ्टवेयरको सेक्युरिटी अडिट टेस्ट तथा सूचना तथा प्रविधि विभागबाट स्वीकृत लिएको देखिएन साथै प्रणाली र डाटावेसको ब्याकअप सम्बन्धी व्यवस्था भएको

देखिएन । अतः पालिकाले सफ्टवेयरको ब्याकअपको व्यवस्था गरी यस्ता सफ्टवेयर स्वीकृति लिई मात्र प्रयोग गर्नुपर्दछ।

ख) सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ मा सार्वजनिक निकायले खरिद गरेको सेवा स्विकार्दा सोको सेवा स्वीकृत भएको मिति, सेवाको विवरण उल्लेख गरी कार्य स्वीकार प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यसरी नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम निर्माण गरेको सफ्टवेयर कार्यक्षेत्रगत सर्त अनुसार निर्माण भएको भनी कार्य स्वीकार प्रतिवेदन पेश हुन नआएकोले यसरी निर्माण गरेको सफ्टवेयरहरुको जिन्सी दाखिला गरी माग भए बमोजीम निर्माण भएको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश हुनुपर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	३,०६,२००

७० **उपभोक्ता समितिको काम निर्माण व्यवसायीबाट -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउँदा मितव्ययिता, गुणस्तरीयता वा दिगोपना अभिवृद्धि हुने भएमा वा परियोजनाका उद्देश्यनै रोजगारीको सिर्जना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागी गराउने भएमा तोकिएबमोजिमको कार्यविधि पुरागरी त्यस्तो कार्य गराउन सकिने उल्लेख छ । साथै नियमावलीको नियम ९७(१०) मा उपभोक्ता समितिले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नुपर्ने,कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्ट्र्याक्टरबाट गराउन नपाइने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्न निर्माण कार्य गर्न उपभोक्ता समिति गठन गरी कार्य सम्पन्न भएको निर्माण विलको आधारमा भुक्तानी दिएकोमा श्रेस्ता परीक्षण गर्दा उपभोक्ता समितिले भुक्तानी पाएको/लागत अनुमान भन्दा बढी रकम निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानी गरेको देखिएकोले उपरोक्त कार्य उपभोक्ता समितिले गरेको भन्ने पुष्टि हुदैन । उपभोक्ता समितिले निर्माण कम्पनी मार्फत कार्य गराएको बिजक संलग्न राखि भुक्तानी दिएको नियमित नदेखिएको रू.

भौचर नं र मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	लागत अनुमान	उ.स.ले निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानी दिएको रकम	उ.स.ले कार्यालयबाट भुक्तानी पाएको रकम	निर्माण व्यवसायीको नाम
५८-२०७९।०८।१८	गौरी ओली टोलमा उच्चस्तरीय ग्राभेल उ.स.	४१०९६१.३१	४१३२९७.५	३४१२५०	कालोपत्रे इन्टरनेशनल इन्जिनियरिङ्ग इन्फ्राटेक प्रा.लि.
४०१-२०८०।०२।२४	ढ्याङ्ग्री ट्रस ब्रिज पश्चिम ढ्याङ्ग्री खोला व्यवस्थापन उपभोक्ता समिति	२२१७७३.६५	२२२३८४	१९५०००	सगरमाथा भगवती कन्स्ट्रक्सन
	जम्मा			**५३६२५०**	

अनियमित भएको	५,३६,२५०

७१ **हस्तान्तरण गर्न नसकिने योजना उपभोक्ता समितिबाट कार्य -** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७ (१२) मा उपभोक्ता समितिले निर्माण कार्य सम्पन्न गरेपछि सार्वजनिक निकायले सोको रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायबमोजिम उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्न नमिल्ने, रेखदेख तथा मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गर्न

नसकिने देहायबमोजिमको आयोजना समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको देखियो । हस्तान्तरण गर्न नमिल्ने प्रकृतिको निर्माण कार्य निर्माण व्यवसायी मार्फत गराउनु पर्दछ ।

भौचर नं र मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	योजनाको नाम	रकम
	गाउँपालिका पुँजीगततर्फ		
५०९-२०८०।०३।२४	कार्यालय भवन सुधार उपभोक्ता समिति	कार्यालय वडा भवन सुधार (वडा नं २)	९८२४२
४६७-२०८०।०३।२०	वडा कार्यालयमा पार्किङ स्थल र चमेना गृह निर्माण उ.स.	वडा कार्यालयमा पार्किङ स्थल र चमेना गृह निर्माण	२९२५००
३७०-२०८०।०२।१०	वडा कार्यालयमा खानेपानी धारा जडान उपभोक्ता समिति	वडा कार्यालयमा खानेपानी धारा जडान	९७५००
३४१-२०८०।०२।०३	वडा नं ६ को कार्यालय व्यवस्थापन उपभोक्ता समिति	वडा नं ६ को कार्यालय व्यवस्थापन	९७३६२८
३३१-२०८०।०१।२७	वडा कार्यालय परिसरमा व्लक निर्माण उ.स.	वडा कार्यालय परिसर व्लक निर्माण	१९८९९६
३३०-२०८०।०१।२७	कमलनगर अस्पताल संचालन तथा व्यवस्थापन उपभोक्ता समिति	मर्मत सम्भार	३४८३१८
	गाउँपालिका चालुतर्फ		
१०७८-०८०।३।२४	इजलास कक्ष निर्माण उ.स.	इजलास कक्ष रंगरोगन तथा एसि खरिद	३५१०००
३९५-०७९।११।८	बालमैत्री होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण उ.स.	बालमैत्री होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण	१३८८४४
१९२-०७९।८।१४	वडा नं. ३ सि सि क्यामेरा जडान उ.स.	वडा नं. ३ सि सि क्यामेरा जडान	९७५००
१७७-०७९।७।३०	तोपगाछी स्वास्थ्य चौकी संचालन तथा व्यवस्थापन समिति	नगर अस्पताल मर्मत कार्य	२११४७९
४४१-०७९।११।२६	कमल गाउँपालिका कम्पाउण्ड वाल प्लास्टर गर्ने उ.स.	कमल गाउँपालिका कम्पाउण्ड वाल प्लास्टर कार्य	१५५७९३

सैद्धान्तिक बेरुजु

७२ जटिल संरचना निर्माण

७२.१ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन, पुल, कल्भर्ट, ओभरहेड टंकी, निर्माण, ग्रामीण विद्युतीकरण लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यवसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन्:

भौचर नं र मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	प्रयोजन	रकम
४६८-२०८०।०३।२०	विद्युत पोलतार विस्तार उपभोक्ता समिति	विभिन्न टोलहरुमा विद्युत पोल तथा तार खरिद गरी लाइन निर्माण गर्ने कार्य	२९२५००

यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्:

सैद्धान्तिक बेरुजु

७२.२ **बढी दरमा भुक्तानी -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(४) मा सार्वजनिक निकायले लागत अनुमान तयार गर्ने सिलसिलामा सिमेन्ट, फलामे डण्डी, इँटा, ढुँगा, माटो, कर्कटपाता, विटुमिन तथा इमल्सन, विजुलीका सामान, जि.आई. वायर र यस्तै अनय निर्माण सामग्रीको दरभाउ निर्धारण गर्दा दररेट निर्धारण समितिले तोकेको दररेटको आधारमा निर्धारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले देहायबमोजिमको सामग्रीमा जिल्ला दररेट भन्दा बढी दरले लागत अनुमान तयार गरी भुक्तानी दिएको देखिएकोले जिल्ला दररेट भन्दा बढी दरले भुक्तानी गरेको रकम उपभोक्ता समितिको १५ प्रतिशत लागत साझेदारी कट्टा गरी असुल गर्नुपर्ने रू.

क्र.सं.	विवरण	परिमाण	जिल्ला दररेट भ्याट सहित	भुक्तानी भ्याट सहित	फरक रकम	रकम	असुल गर्नुपर्ने रकम
१	PSC Pole 9mtr	९ थान	९५१९.१२ प्रति थान	१४२०० प्रति थान	४६८०.८८	४२१२७.९२	३५८०९
२	ACSR Conductor 0.05 sq. inch Conductor	१.३ कि.मि.	७०७८३.२ प्रति कि.मि.	९५०००प्रति कि.मि	२४२१६.८	३१४८१.८४	२६७५९
	जम्मा						**६२५६८**

असुल गर्नुपर्ने	६२,५६८

७२.३ **ज्यालामा मूल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानी -** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७(४) मा उपभोक्ता समितिलाई निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा रहेको मूल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ।पालिकाले विद्युत पोल विस्तार कार्यको ज्याला रू.६१,१५०।७३ मा मूल्य अभिवृद्धि कर रू.७,९५०।- भुक्तानी दिएको देखिएकोले ज्यालामा दिएको मू.अ.कर असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	७,९५०

७३ **उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६४ को दफा ४४ अनुसार उपभोक्ता समितिबाट काम गराउदाँ मितव्ययिता, गुणस्तरीयता वा दिगोपना अभिवृद्धि हुने भएमा वा परियोजनाको मुख्य उद्देश्य रोजगारी सिर्जना गर्ने भएमा उपभोक्ता समितिबाट काम गराउन मिल्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७

अनुसार जनसहभागितामूलक एवम श्रममूलक काम उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने उल्लेख छ । तर उपभोक्ता समितिवाट पालिकाले कुनै मालसामान खरिद, तालिम सञ्चालन, परामर्श वा अन्य सेवा प्राप्त गर्न मिल्ने देखिँदैन । पालिकाले देहायबमोजिमको खरिद कार्य तथा कार्यक्रम सञ्चालन उपभोक्ता समिति मार्फत गराई रू. १३०४६१६।- भुक्तानी दिएको छ । उपभोक्ता समितिमार्फत कार्यक्रम तथा तालिम सञ्चालनमा खर्चको नर्म्स, कार्य क्षेत्रगत शर्त, लागत अनुमान तयार नगरी समितिले पेश गरेकै लागत अनुमानको आधारमा तालिम सञ्चालन गरेको र सहभागीहरुको छनौटको मापदण्ड समेत स्पष्ट नदेखिएकोले कार्यक्रमले अपेक्षा अनुरुप प्रतिफल प्राप्त हुने विश्वस्त आधार देखिएन । उपभोक्ता समिति मार्फत खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गरी प्रतिस्पर्धात्मक विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ । साथै उपभोक्ता समिति मार्फत गरेको खरिद नियमसम्मत नदेखिएको रू.

भौचर नं	कार्यक्रमको नाम	उपभोक्ता समितिको नाम	रकम
१०७८	इजलास कक्षमा सामग्री खरिद तथा रंगरोगन	इजलास कक्ष निर्माण उ.स.	३५१०००
८१४	स्यानिटरी प्याड उत्पादन तालिम	नविकरण महिला संस्था	१५००००
३९५	बालमैत्री होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण	बालमैत्री होर्डिङ्ग बोर्ड निर्माण उ.स.	१३८८४४
१९२	वडा नं. ३ सि सि क्यामेरा जडान	वडा नं. ३ सि सि क्यामेरा जडान उ.स.	९७५००
१७७	नगर अस्पताल मर्मत कार्य	तोपगाछी स्वास्थ्य चौकी संचालन तथा व्यवस्थापन समिति	२११४७९
४४१	कमल गाउँपालिका कम्पाउण्ड वाल प्लास्टर	कमल गाउँपालिका कम्पाउण्ड वाल प्लास्टर गर्ने उ.स.	१५५७९३
६६८	लुङ्गी, गमछा,धोती, सेन्डो लगायतका सामग्री खरिद गरी वितरण	नेपाल आदिवासी जनजाती महासंघ	२०००००
	जम्मा		**१३०४६१६**

अनियमित भएको	१३,०४,६१६

७४ **घटी लागत साझेदारी -** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७(४) मा उपभोक्ता समितिलाई निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा रहेको मूल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेर भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने कार्यको लागि न्यूनतम १०% लागत सहभागिता गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी दिँदा लागत साझेदारी रकम कट्टा गरी भुक्तानी दिनुपर्नेमा निम्नानुसार उपभोक्ता समितिले गर्नुपर्ने लागत साझेदारी रकम घटी कट्टा गरी बढी भुक्तानी गरेको पाइयो । बढी भुक्तानी दिएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	४३,१३२

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

७५ **झोलुङ्गे पुल निर्माण पेस्की** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को को नियम १२३ (ख) मा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पन्नको आधारमा भुक्तानी गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले भौचर नं ७९-२०८०।०३।२४ बाट ज्योतीनगर टोल जिवलाल गौतमको घर पश्चिम वडा नं.४ र

२ जोड्ने ढ्याङ्ग्री खोलामा झोलुङ्गे पुल निर्माण कार्यको उ.स. लाई रू.१५,१८,४०५।- भुक्तानी दिएकोमा निर्माण बिल श्रेस्तामा संलग्न देखिएन ।छलफलका क्रममा पालिकाले उक्त रकम पेस्की भुक्तानी गरेको जनाएकोमा पेस्की विवरणमा समावेश गरेको पाइएन । अतः पालिकाले भुक्तानी दिएको रकम पेस्की जनाई नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्ने रू.

पेस्की	१५,१८,४०५

७६ **मानिसको दरमा मेशिनको प्रयोग -** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(२) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्स अनुसार तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । साथै नियम १२३ (ख) मा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पन्नको आधारमा भुक्तानी गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले प्रकोप व्यवस्थापन अन्तर्गत देहायका योजनाहरुमा माटो खन्ने कार्यको लागि मेशिनको प्रयोग गरेको देखिएकोमा मानिसको दरले भुक्तानी दिएको देखिन्छ । पालिकाको मेशिनले माटो खन्ने कार्यको लागि भुक्तानी दिएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

भौ नं.	उपभोक्ता समितिको नाम	कार्य	परिमाण	स्वीकृत दर	भुक्तानी दर	बढी दर	बढी भुक्तानी
६६	कृष्ण खोला गडरमानीघार उ.स.	माटो खन्ने कार्य	५७.६० m3	७०	४६८.६५	३९८.७	२२९६२
६७	ट्याङ्की खोलामा तटबन्ध निर्माण उ.स.	माटो खन्ने कार्य	५०.०५ m3	७०	४६८.६५	३९८.७	१९९५२
	जम्मा						**४२९१४**

असुल गर्नुपर्ने	४२,९१४

७७ **ढ्याङ्ग्री कृषी उपज बजार इन्टरलक कंक्रिट ब्लक कार्य** - पालिकाले ढ्याङ्ग्री कृषी उपज बजारमा सडक इन्टरलक कंक्रिट ब्लक लगाउने कार्यको लागि कमल गा.पा. वडा नं.१ ढ्याङ्ग्री कृषी उपज बजार निर्माण उ.स.को १० प्रतिशत लागत साझेदारीमा निर्माण कार्य गराई भौचर नं १२-२०८०।०२।२३बाट रू.१४,४८,७८८।- भुक्तानी दिएको श्रेस्ता परीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् :

७७.१ **बढी मूल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानी -** सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७(४) मा उपभोक्ता समितिलाई निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा रहेको मूल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले इन्टरलक ब्लकको कार्यको लागि मूल्य अभिवृद्धि कर समावेश गरी सोही बमोजिम भुक्तानी दिएकोमा निर्माण बिल बमोजिम कार्यसम्पन्न रकम रू.१६,४७,२२१।०४ भएको र उपभोक्ता समितिले रू.१२,८१,१९८।८४ को मात्र बिल, भरपाई पेश गरेको देखिन्छ । जसको कारण पालिकाले इन्टरलक ब्लकमा भुक्तानी दिएको मूल्य अभिवृद्धि कर भन्दा उपभोक्ता समितिले घटी मूल्य अभिवृद्धि कर रकम भुक्तानी गरेको पाइयो । उपभोक्ता समितिलाई बढी मूल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानी हुन गएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	९२,८७२

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७७.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

७७.२ **बढी दरमा भुक्तानी -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(४) मा सार्वजनिक निकायले लागत अनुमान तयार गर्दा दररेट निर्धारण समितिले तोकेको दररेटको आधारमा निर्धारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले रंगिन इन्टरलक ब्लकको दरले लागत अनुमान तयार गरी ४९१.४७ ब.मि.को प्रति ब.मि.२,५९९।६९ को दरले भुक्तानी दिएकोमा श्रेस्तासाथ संलग्न फोटोमा सादा र रंगिन इन्टरलक ब्लकको कार्य गरेको देखिन्छ । सादा र रंगिन इन्टरलक ब्लक मिक्स(६०:४०) अनुपातमा गरिने कार्यको लागि प्रति ब.मि. पालिकाको दर रू.२,५५८।८८ भएकोमा प्रति ब.मि. रू.४०।८१ को दरले ४९१.४७ ब.मि.को रू.२०,०५६।८९ बढी भुक्तानी दिएको रकम उपभोक्ता समितिको १०% लागत साझेदारी कट्टा गरी असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१८,०५१

७८ **ईँटाको काममा बढी दर -** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(२) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्म्स अनुसार तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । DUDBC को Norms no. ५(१), ५(२) अनुसार ईँटाको साईज २२४*१०८*५७ मि.मि. लाई आधार मानी घन मिटरमा ५६० वटा इटा प्रयोग हुने नर्म्स रहेकोमा ईँटाको साईज अनुसार ईँटाको संख्या थप घट गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिका क्षेत्रमा प्रयोग हुने ३ वटा कम्पनीको ईँटा नापी गर्दा औषत साइज २३७.२२*११३.४४*७०.५६ देखिएकोले १० प्रतिशत वेस्टेज समेत समावेश गर्दा प्रति घन मिटर ४४८ सम्म ईँटा प्रयोग हुने देखिन्छ । पालिकाले प्रति घन मिटर ५६० ईँटा प्रयोग गरी दर बिश्लेषण गरेकोले ईँटाको कार्यको लागि बढी दर कायम भई देहायबमोजिम बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	९०,०७७

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७८ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

७९ **मानिसको दरमा मेशिनको प्रयोग** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को को नियम १२३ (ख) मा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पन्नको आधारमा भुक्तानी गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले भौचर नं ३६४-२०८०।०२।०८ बाट भुत्लुङ खोला नियन्त्रण योजना उपभोक्ता समितिलाई रू.४,८७,५००।- रकम भुक्तानी दिएकोमा श्रेस्ता परीक्षण गर्दा माटो खन्ने कार्यको लागि मेशिनको प्रयोग गरेको देखिएकोमा मानिसको दरले भुक्तानी दिएको देखिन्छ । पालिकाको मेशिनले माटो खन्ने कार्यको लागि प्रति घनमिटर रू.७९।१ र मानिसद्धारा माटो खन्ने कार्यको लागि प्रति घनमिटर रू.४६८।६५ दर भएकोले ४०.५० घनमिटरको प्रति घनमिटर रू.३८९।५५ को दरले बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१५,७७७

८० **बढी ग्रेड भुक्तानी** - शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ। लेखापरीक्षणको क्रममा तलबी भरपाई परीक्षण गर्दा देहायका शिक्षकलाई तलबी प्रतिवेदनमा पारित ग्रेड भन्दा बढी ग्रेड संख्या राखी भुक्तानी भएकोले बढी ग्रेड रकम क.सं. कोष थप समेत सम्बन्धितबाट असुल गरी संघीय सञ्चितकोष दाखिला गर्नुपर्ने रू.

शिक्षकको नाम	बढी ग्रेड संख्या	दर	अवधी	बढी भुक्तानी
गिता मगराती	१	१४५६	११ महिना	१९०७४
प्रतिक्षा शाह	२	११५८	२ महिना	२५४८
जम्मा				२१६२२

असुल गर्नुपर्ने	२१,६२२

८१ **पाठ्यपुस्तक खरिद -** शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रद्धारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९।८० को क्रियाकलाप नं.२.४.६.१ मा सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदानको व्यवस्था गरेको छ । स्रेस्ता परीक्षण गर्दा यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्:

IEMIS को तथ्यांक अनुसार पाठ्यपुस्तकको रकमको भुक्तानी गर्दा विद्यार्थी संख्याभन्दा बढी संख्या राखि भुक्तानी दिएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

विद्यालयको नाम	कक्षा	IEMIS अनुसार विद्यार्थी संख्या	भुक्तानी भएको संख्या	बढी विद्यार्थी संख्या	दर	बढी भुक्तानी
नरेनद्र जनता मा.वि.	१	२५	२९	४	५२०.८०	२०८३
	३	२५	२९	४	५८०.८०	२३२३
	७	३५	४६	११	७५३	८२८३
	८	३४	५८	२४	८८८	२१३१२
		जम्मा				**३४००१**
शहिद धर्मभक्त मा.वि.	७	४८	५०	२	७५३	१५०६
	१०	४४	४९	५	१०६८	५३४०
		जम्मा				**६८४६**
कमल मदन आश्रृत स्मृती मा.वि.	२	२५	२७	२	५५७	१११४
	३	२७	३२	५	५८१	२९०५
	५	३५	४१	६	६४०	३८४०
	७	४१	४८	७	७५३	५२७१
		जम्मा				**१३१३०**
मंगलमय मा.वि.	१	३४	४७	१३	५२०.८०	६७७०
	५	५९	७६	१७	६४२.२०	१०९१८

	७	११६	१२३	७	७५३	५२७१
	८	१३८	१५०	१२	८८८	१०६५६
		जम्मा				**३३६१५**
कुल जम्मा						**८७५९२**

असुल गर्नुपर्ने	८७,५९२

८२ **दिवा खाजा** - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं.२.७.११.१ मा विद्यालयमा प्रत्यक्ष कक्षा सञ्चालनमा रहेको दिनका लागि सामुदायिक विद्यालयमा प्रारम्भिक बाल विकास कक्षादेखि कक्षा ५ सम्म अध्ययनरत बालबालिकाहरुका विद्यालयगत तथ्यांकका आधारमा प्रति विद्यार्थी दैनिक रू.१५।- का दरले १८० दिनको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान निकासा दिने व्यवस्था छ । स्रेस्ता परीक्षण गर्दा यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्ः

८२.१ पालिकाले देहायबमोजिमका विद्यालयलाई १८० दिन भन्दा बढी दिनको दिवा खाजा वापतको रकम निकासा गरेकोले १८० दिन भन्दा बढी दिनको उपस्थित विद्यार्थी संख्या अनुसार बढी निकासा गरेको रकम असुल गरी संघीय सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रू.

विद्यालयको नाम	भुक्तानी दिन	विद्यार्थी संख्या	जम्मा बढी दिन	भुक्तानी रकम	निकासा हुनुपर्ने रकम	बढी निकासा
बाँसवारी मा.वि.	२०४	१८५	२४	४९९५५५	४३९६७५	५९८८०
कालिका प्रा.वि.	२१४	१०१	३४	२०१२४०	१६२१८०	३९०६०
नवदुर्गा आ.वि.	१९७	६०	१७	१६३३१५	१५०२८०	१३०३५
महेन्द्र रत्न मा.वि.	२०३	२३५	२३	५८५५८५	५०४२४०	८१३४५
कमल मदन आश्रीत मा.वि.	२०४	१९४	२४	४४४७०५	३८२४५५	६२२२५
ज्योती मा.वि.	२०८	१९६	२८	३९५६१०	३२४७६५	७०८४५
कन्चन्जंघा आ.वि.	२०१	६०	२१	१५३८८५	१३७७९०	१६०९५
सहिद धर्मभक्त मा.वि.	२०९	१९४	२९	५४०९३५	४७०३९०	७०५४५
सरस्वती मा.वि.	१९१	१२०	११	३१५३३०	२९८७८५	१६४४५
ज्योती आ.वि.	२०४	५४	२४	१७००८५	१५१९२०	१८१६५
सिंघदेवी आ.वि.	१८६	१७५	६	४८२३८५	४६६६३५	१५७५०
सहिद रत्न आ.वि.	१९४	८१	१४	२०७३९०	१८८२५०	१९१४०
मंगलमय मा.वि.	२१९	४३४	३९	१११७११०	९०७२००	२०९९१०
गुहेश्वरी आ.वि.	२०५	१८१	२५	२९५४७५	२४२६३०	४९८४५
वाणी मा.वि.	१९८	२४३	१८	३२७४५०	२८३६६५	४३७८५

पञ्चकन्या आ.वि.	२१७	८१	३७	२१८४१०	१८०४३५	३७९७५
सरस्वती मा.वि.-७	२१०	३४१	३०	८८१०५०	७६९४९५	१११५५५
सिंहदेवी आ.वि.-७	२२०	२५९	४०	७६३८९०	६३६१७५	१३३३२०
पिङडाँडा आ.वि.	१९५	३१	१५	७६६९०	६८०६०	६६३०
अरनिको प्रा.वि.	२०६	१०७	२६	२५२०८०	२१६६७०	३५४१०
जम्मा						१११०९६०

असुल गर्नुपर्ने	११,१०,९६०

८२.२ पालिकाले देहायका विद्यालयहरुलाई दिवा खाजा बापतको रकम निकासा गर्दा IEMIS मा भएको विद्यार्थी संख्यालाई आधारमानी निकासा हुनुपर्ने भन्दा बढी रकम निकासा गरेको छ । बढी दिवा खाजा निकासा दिएको रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

विद्यालयको नाम	IEMIS मा भएको विद्यार्थी संख्या	हुनुपर्ने निकासा	निकासा रकम	बढी निकासा
श्री नरेन्द्र मा.वि.	१८८	५०७६००	५४४६००	३७०००
श्री सिंहदेवी आ.वि.	२०६	५५६२००	७६२७२५	२०६५२५
श्री नरेन्द्र जनता मा.वि.	२०६	५२२२१०	५४४३८०	२२१७०
जम्मा				**२६५६९५**

असुल गर्नुपर्ने	२,६५,६९५

८३ **विद्यालय भौतिक पूर्वाधार निर्माण** - शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९।८० को क्रियाकलाप नं ११.१.२.१ मा प्रत्येक स्थानीय तहले विद्यालय भौतिक पूर्वाधार कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दा सम्पूर्ण निर्माण कार्य नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६० अनुसार गर्नु गराउनु पर्ने, स्थानीय तह अन्तर्गतका विद्यालयमा हुने भौतिक निर्माणका कार्यहरु स्थानीय तहले आफ्नो प्राविधिक मार्फत सुपरीवेक्षण गराउने र कार्यसम्पादन प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रद्वारा प्राप्त कार्यक्रम अनुरुप तोकिएको डिजाइन ड्रइङ तथा लागत अनुमान अनुसार भवन निर्माण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त कार्यक्रमका लागि देहायका विद्यालयलाई रू.१ करोड ६७ लाख ५० हजार निकासा भएको छ । तर विद्यालय निर्माणसँग सम्बन्धित कागजात सम्बन्धित विद्यालयहरुले पालिकामा पेश गरेका छैनन् । तसर्थ निर्माणसँग सम्बन्धित कागजात तथा कार्यसम्पन्न भएको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने रू.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा प्रयोजन	निकासा रू.
१	श्री सरस्वती मा.वि.	२ कोठे भवन निर्माण	२२५००००

प्रमाण पेश नगरेको	२२,५०,०००

८४ **अनुगमन प्रतिवेदन** - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९।०८० को क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान अन्तर्गत गाउँपालिकाले सम्बन्धित विद्यालयलाई प्रदान गरेको अनुदान रकम तोकिएको शीर्षकमा खर्च भए नभएको अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष पालिकाले सरस्वती मा.वि. लाई पुस्तकालय स्थापना तथा व्यवस्थापन कार्यको लागी कार्य सम्पादनमा आधारित अनुदान रू.६,५०,०००।- निकासा दिएकोमा सम्झौता अनुसारका क्रियाकलाप सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु रू.

प्रमाण पेश नगरेको	६,५०,०००

८५ **शैक्षिक क्षेत्र अनुदान** - अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत ससर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्र २०७६ का लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ। तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दीभित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोरेका निजी शिक्षकलाई गत विगत देखि नियुक्त गरी निजहरुको तलब भत्ता, चाडपर्व खर्च र पोशाक भत्ता बापत यस वर्ष रू. ६३ लाख ७६ हजार हजार खर्च गरेको छ । प्रत्येक वर्ष यस प्रकृतिका कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरी खर्च गरेकोमा पालिकाले उक्त खर्चको उपलब्धीता तथा प्रभावकारीता सम्बन्धी कुनै अध्ययन वा अनुगमन भए गरेको पाइएन। यसरी निकासा दिएको रकम कुल आन्तिरक आय रू.२ करोड ३९ लाख ७७ हजारको २६.५९ प्रतिशत हुन जान्छ । अतः आन्तरिक श्रोतबाट खर्च सुनिश्चितता नहुने अवस्थामा समेत निजी शिक्षक नियुक्ति गरी खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखियो।

सैद्धान्तिक बेरुजु

८६ **क्याम्पसलाई अनुदान** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ११(ज) मा आधारभुत तथा माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकार हुने उल्लेख छ । साथै नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची ६ मा उच्च शिक्षा सम्बन्धी अधिकार प्रदेश सरकारको हुने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष मदन आश्रित स्मृति बहुमुखी क्याम्पसलाई शिक्षक व्यवस्थापनको लागि रू.८,००,०००।- भुक्तानी दिएको देखियो। उच्च शिक्षा संचालन गर्ने संस्थालाई दिने अनुदान व्यवस्थित गर्न पालिकाले कानुन निर्माण गरेको देखिएन । अनुदान उपयोग सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था नगरेको अवस्थामा अनुदान उपयोगको लेखाजोखा तथा अनुगमन समेत गर्न नसकिने भएकोले सवैंधानिक अधिकार क्षेत्र, संघीय तथा प्रदेश कानुन र स्थानीय सरकार संचालन ऐन समेतका आधारमा कानुनी व्यवस्था गरेर अनुदान दिनुपर्नेमा सो गरेको नदेखिएकोले नियमित नदेखिएको रू.

अनियमित भएको	८,००,०००

८७ **कार्यक्रम सञ्चालन -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रित पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले शर्शत कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयले पेश गरेको प्रस्तावनाका आधारमा देहायका ७ क्रियाकलापका लागि श्री शहिद धर्मभक्त मा.वि. सँग रू.५,००,०००।- को सम्झौता गरी निकासा दिएको छ । विद्यालयले उक्त कार्यकम सञ्चालन गरेको

प्रमाण लेखापरीक्षणको क्रममा पेश हुन आएन । तसर्थ सम्बन्धित क्रियाकलापमा भएको खर्च विवरण तथा सो को बिल बिजकको प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

क्रियाकलाप	विनियोजित बजेट
शिक्षक कर्मचारीलाई ३ घण्टाको दरले १ हप्तासम्म प्रविधि मैत्री तालिम	१०००००
विपन्न विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्री वितरण	५००००
उत्कृष्ट २ वटा विद्यालयहरुको अवलोकन भ्रमण	१५००००
बालबालिकाको लागि अतिरिक्त तथा उपचारात्मक कक्षाको व्यवस्था	५००००
उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थी प्रोत्साहन तथा सम्मान	५००००
खेलकुद सामग्री खरिद	५००००
अभिभावकलाई परामर्श कार्यक्रम	५००००
जम्मा	**५०००००**

प्रमाण पेश नगरेको	५,००,०००

८८ **अग्रिम कर** - आयकर ऐन,२०५८ को दफा ८९ मा भुक्तानीमा अग्रीम करकट्टी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायबमोजिमका विद्यालयलाई IT Lab व्यवस्थापन तथा बालमैत्री विद्यालय निर्माणको लागि रकम निकासा दिएकोमा विद्यालयले सामग्री खरिद गरेको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालयगत अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन । अग्रिम करकट्टी गरेको प्रमाण पेश नभएकोले प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू.

भौचर नं	विद्यालयको नाम	निकासा प्रयोजन	निकासा रकम	अग्रिम कर रकम
७३-२०८०।०३।२३	श्री महेन्द्ररत्न मा.वि.	IT Lab	६४८०००	८६०२
	श्री शहिद रत्न आ.वि.	IT Lab	६५००००	८६३०
	श्री गुहेश्वरी आ.वि.	IT Lab	६४८०००	८६०२
	श्री सिंहदेवी प्रा.वि.	IT Lab	६४९९९८	८६२८
२६-२०८०।०३।२४	श्री कञ्चनजंघा आ.वि.	बालमैत्री विद्यालय	८०००००	१२६०१
	जम्मा			**४७०६३**

असुल गर्नुपर्ने	४७,०६३

८९ **एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात भुक्तानी दिन रित पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम संचालन गर्न श्री कमला मदन आश्रीत स्मृती मा.वि. सँग

रू.५,२५,०००।- को सम्झौता गरी भौ नं.२१९ उक्त रकम निकासा दिएको छ । उक्त विद्यालयलले सम्झौता बमोजिमको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नगरेकोले सो को प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू.

प्रमाण पेश नगरेको	५,२५,०००

९० **कक्षा ८ परीक्षा सञ्चालन**

९०.१ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९।८० को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.५१ मा कक्षा ८ को परीक्षा सञ्चालन बापत प्रति विद्यार्थी रू. २७५।- का दरले खर्च गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले भौ नं. २६४ बाट कक्षा ८ का IEMIS डाटा अनुसार ५९३ विद्यार्थी संख्या बापत रू.१,६३,०७५।- मात्र परीक्षा सञ्चालन खर्च लेख्नुपर्नेमा रू.३,१२,३४१।- खर्च लेखी भुक्तानी गरेकोले नर्म्स भन्दा बढी दरको भुक्तानी रू.१,४९,२६६।- परिक्षा सञ्चालक श्री सुर्य प्रसाद न्यौपानेबाट असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१,४९,२६६

९०.२ **वितरण भरपाई-** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च लेख्नु अघि जिम्मेवार व्यक्तिले त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले कक्षा-८ को परिक्षा सञ्चालनमा आमन्त्रित सदस्य बठीराम राईलाई परिक्षा समितिको कर कट्टी पश्चातको बैठक भत्ता रू.१,७००।- बुझाएको भरपाई पेश नभएकोले कार्यक्रम सञ्चालक सुर्य प्रसाद न्यौपानेबाट उक्त रकम असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१,७००

९१ **औषधी खरिद**

९१.१ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा बिस लाख रुपैयाँ सम्मको औषधीजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सिलबन्दी एवं सोझै खरिद पक्रिया अवलम्बन गरी देहायबमोजिम रू.५५,७३,३००।- को औषधी तथा औषधीजन्य सामग्री खरिद गरेको छ ।

आपूर्तक	खरिद विवरण	खरिद मिति	भुक्तानी रकम	खरिद विधि
चालुतर्फ				
नाइल फर्मा	बिमा औषधी खरिद	०८०।३।२३	४८५३२९	सोझै
प्यासिफिक फर्मा	बिमा औषधी खरिद	०८०।३।२३	९९७५८७	सोझै
जीत मेडिको फर्मा	औषधीजन्य सामग्री खरिद	०८०।३।१७	५९९९९७	सोझै
मेडिसेल्स इन्टरनेश्नल	औषधी खरिद	०८०।३।१७	४९९९९७	सोझै
ड्रग इन्टरनेश्नल	औषधी खरिद	०७९।७।२२	६९३२९४	सोझै
राम लक्ष्मण फार्मेसी	ल्याब रिएजेन्ट खरिद	०७९।१२।१९	६०६७८६	सोझै

ससर्ततर्फ				
राम लक्ष्मण फार्मेसी	औषधी खरिद	०७९।१२।१६	१०५४०४०	सोझै
राम लक्ष्मण फार्मेसी	औषधी खरिद	०८०।३।१४	६३६२७०	सोझै
	कुल जम्मा		**५५७३३००**	

यस सम्बन्धी देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्:

क) पालिकाले अन्तरगतका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुका लागि माग र आवश्यकताका आधारमा औषधी सम्बन्धी खरिद योजना तर्जुमा गरी स्वीकृत योजना बमोजिम औषधी खरिद गरेमा आदर्शतम् परिमाणमा औषधी खरिद गर्न सकिन्छ । पालिकामा कुन औषधी कति परिमाणमा खरिद गर्ने हो सो सम्बन्धमा कुनै योजना नै तयार नगरी पटक पटक औषधी आपूर्ति गरी विभिन्न शीर्षकबाट औषधी खरिद गरेको देखिन्छ । पालिकाले औषधी खरिद गर्दा खरिद गर्नुपर्ने आवश्यक्ता पुष्टयाई नगरी फरक फरक दरमा खरिद गरेको देखिन्छ । यसरी पुष्ट्याई सहित आवश्यकता निर्धारण नगरी विभिन्न बजेट शीर्षकबाट औषधी खरिद गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

ख) खरिद गरेका उक्त औषधी कुन औषधी कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको देखिएन । जसका कारण आपूर्ति भएका औषधी डब्लु.एच.ओ. सर्टिफाइड भए नभएको सम्बन्धमा एकिन हुन सक्ने अवस्था रहेन । साथै औषधीको उत्पादन मिति ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधी बिक्रीको लागि होइन भनी खुलाएको प्रमाण समावेश भएको देखिएन ।

ग) आपूर्ति भएका औषधी एवं सर्जिकल सामग्री जिन्सी दाखिला हुनुअघि स्पेशिफिकेशन अनुसार भए / नभएको खुलाएको पाइएन । जसकारण औषधीको गुणस्तर सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन ।

घ) औषधीको जिन्सी खाता प्रमाणित छैन ।

ङ) औषधीको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,

च) औषधीको खर्च घटाउँदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्नेमा एकमुष्ट घटाउने गरेको ।

औषधीको मौज्दात प्रणाली स्तरीय हुन सो को प्राप्ति र निकासा विच सन्तुलन कायम रहनु पर्दछ । Authorised stock level, Emergency order point औषधी प्राप्त हुने समय, Load time maximum consumption आइटम, Minimum Consumption आइटमको आधारमा खरिद प्राप्ति एवं मौज्दात अवस्थाको निर्धारण गर्नुपर्नेमा गरेको छैन । आवश्यकताको आधारमा खरिद र प्राप्ति प्रकृया निर्धारण नगरेको हुँदा मौज्दातको अवस्था अधिकतम रुपले त्रुटि एवं बढी समेत देखिन सक्छ । साथै मौज्दातमा अधिक औषधी रहँदा म्याद समाप्त हुन सक्ने र सेवा प्रवाहमा असर हुने सम्भावना रहेकोले औषधीको माग पहिचान गरी खरिद र खर्च बिच सन्तुलन कायम गर्न पर्दछ भने Pushing system लाई निरुत्साहित गरी जनतालाई निशुल्क स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । साथै तोकिएको गुणस्तर अनुसारकै औषधी प्राप्त भए नभएको एकिन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधीको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधीहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

९१.२ **म्याद कम भएका औषधी-** पालिकाले औषधी खरिद गर्दा माग र आवश्यकताका आधारमा औषधी सम्बन्धी खरिद योजना तर्जुमा गरी स्वीकृत योजना बमोजिम औषधी खरिद गर्नुपर्ने र खरिद गरिएका उक्त औषधीहरुको न्यूनटम १८ महिना म्याद अवधि रहनुपर्दछ । पालिकाले देहायका औषधीहरुको तोकिएको अवधिभन्दा घटी म्याद भएको औषधी खरिद गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी पालिकासँग छलफल गर्दा पालिकाले पत्राचार गरी औषधी परिवर्तन गर्न उक्त आपूर्तकलाई पत्राचार समेत गरेको पाइन्छ । पालिकाले औषधी खरिद गर्दा माग र आवश्यक्ता आधारमा अधिक्तम समयवाधि भएको औषधी समुचित उपयोग हुने गरी खरिद गर्नुपर्दछ ।

आपूर्तक	औषधीको नाम	खरिद मिति	एक्सपायरी डेट	परिमाण	खरिद रकम
मेडिसेल्स इन्टरनेश्नल	मेटफर्मीन ५०० एम जी	२०२३ जुलाई	२०२४ अप्रील	७८४५९	२२५१७७
मेडिसेल्स इन्टरनेश्नल	एमलोडिपिन ५ एम जी	२०२३ जुलाई	२०२४ अप्रील	७५५००	२७४८२०
ड्रग इन्टरनेश्नल	क्यालसियम ५०० एम जी	२०२२ नोभेम्बर	२०२३ अक्टोबर	१०००००	४७६०००
ड्रग इन्टरनेश्नल	फेरस सल्फेट ६० एमजी	२०२२ नोभेम्बर	२०२३ अक्टोबर	९१३००	२१७२९४

सैद्धान्तिक बेरुजु

९२ **स्वास्थ्यकर्मीलाई २ दिने इम्प्लान्ट तालिम कार्यक्रम**

.... *(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८१।१।३ मा रू.६३,५११।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फर्स्यौट गरिएको ।)*

९३ **ILR Refrigerator -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले कोटेशन मार्फत मेडिसेल्स इन्टरनेशनलसँग ILR Refrigerator खरिद गरी भौचर नं. ६५-२०८०।०३।२१ बाट रू.३,९५,०००।- भुक्तानी दिएकोमा उक्त रेफ्रिजिरेटर परिवार कल्याण महाशाखाबाट प्राप्त स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको परीक्षण गरेको देखिएन । मालसमान प्राप्त भएपछि प्राविधिक स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको परीक्षण गर्नुपर्दछ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

९४ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम -** स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ७ वडामा २७ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ७६ जनालाई औषतमा ७३ दिन रोजगारी उपलब्ध गराई रू.३१,९५,४२६।- श्रमिकको ज्यालामा खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए

तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

९५ **पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १९ को (२) मा सार्वजनिक निकायले गर्नुपर्ने खर्च शीर्षक तोकी सोही बमोजिम खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख रहेको छ । साथै दफा २५ मा कारोबार राख्ने प्रयोजनको लागि महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको लेखा ढाँचा र आर्थिक संकेतको वर्गिकरण तर्जुमा गरी महालेखापरीक्षक कार्यालयबाट स्वीकृत गराई लानु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्तव नियमावली २०७७ को नियम ३८ मा बजेटमा तोकिएको शीर्षकमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पुष्पधिर प्रतिष्ठान, कमल-१, झापामा पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत अन्य सार्वजनिक निर्माण खर्च शीर्षक नं. ३११५९ मा रू. ५ लाख बजेट विनियोजन भएकोमा पालिकाले गो.भौ.नं.१-०८०।३।२६ बाट तपसिल अनुसारको रू.४,९५,५३२।- को फर्निचर तथा मेशिनरी औजार खरिद गरी उक्त संस्थालाई हस्तान्तरण गरेको पाइयो । तोकिएको बजेट खर्च शीर्षकमा खर्च नगरी अन्य खर्च शीर्षकमा गरिएको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रू.

सि.नं.	खरिद सामग्री विवरण	रकम
१	टेबल	९४५००
२	प्रोजेक्टर	५४९७५
३	प्रोजेक्टर स्क्रीन	१८००१
४	एयर कन्डिशनर १ टन	८१९२५
५	एयर कन्डिशनर २ टन	१७४९९७
६	यु.पि.एस.	३१६४०
७	कन्फरेन्स स्पिकर	३९४९४
	जम्मा	**४९५५३२**

अनियमित भएको	४,९५,५३२

९६ **बिउ पुंजी वितरण** - अपाङ्गता रोकथाम तथा पुर्नस्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत बिउ पुंजी अनुदान वितरण गर्न ५० प्रतिशत प्रदेश सरकार तथा ५० प्रतिशत स्थानीय तहले व्यहोर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले कमल अपाङ्गता समितिलाई बिउ पुंजी परिचालन गर्न प्रदेश ससर्त चालु भौचर नं.१७ बाट रू.१,००,०००।- अनुदान निकासा गरेको छ । पालिकाले व्यहोर्नुपर्ने सहभागीता बमोजिमको ५० प्रतिशत रू.५०,०००।- समेत प्रदेश ससर्त अनुदानबाट खर्च लेखेकोले उक्त रकम प्रदेश सञ्चितकोष फिर्ता हुनपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	५०,०००

९७ **तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम**

९७.१ **घटी लागत साझेदारी -** तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७९ को निर्देशन नं. ५ मा आयोजना सञ्चालनका लागि कार्यक्रमकोतर्फबाट अधिकतम सत्तरी प्रतिशत र स्थानीय तहको न्यूनतम तिस प्रतिशत लागत सहभागिता रहने उल्लेख छ । पालिकाले तराई-मधेश समृद्धि कार्यक्रम अन्तर्गत देहायको निर्माण कार्य गरेकोमा निर्देशिकामा तोकिएको प्रतिशत भन्दा घटी लागत साझेदारी गरेको पाइयो । घटी लागत साझेदारी रकम संघीय सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	१५,४२,१११

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९७.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

९७.२ **कन्टिन्जेन्सी रकम -** निर्देशिकाको निर्देशन नं.१२ मा आयोजना कार्यान्वयनका आधारमा भुक्तानी हुने कुल लागतको बढीमा दुई प्रतिशतले हुन आउने रकम कन्टिन्जेन्सी वापत छुट्याउन सकिने उल्लेख छ । पालिकाले साम्रा मिल हुदै, बोहोरा टोल, बगाने टोल, सिसा बाँध क्याम्पा जाने सडक ढलान/कालोपत्रे योजनाको संघीय ससर्त पुँजीगत शीर्षकको भौचर नं.३८ र ५९ बाट कन्टिन्जेन्सी रू.१,४२,६८३।- खर्च लेखेको देखिन्छ। संघीय सरकारले व्यहोर्नुपर्ने रकम रू.२५,६६,८६३।- को २ प्रतिशतले हुन आउने रकम रू.५१,३३७।- मात्र खर्च लेख्न पाइनेमा बढी रकम खर्च लेखेकोले फरक रकम संघीय सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	५१,३३७

९८ **कार्यक्रमको अनुगमन -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम स्थानीय योजना कार्यक्रममा रकम खर्च गर्दा कानुन, मापदण्ड, कार्यविधि बनाइ सोही अनुसार खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । खर्च गरिएको रकमको सदुपयोग भए नभएको यकिन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले नियमित अनुगमन, नियमन र प्रतिवेदन जस्ता कार्य गर्नुपर्दछ। पालिकाले निम्नानुसार कृषि तथा पशु विकासतर्फ कार्यक्रम बजेट स्वीकृत गरी खर्च गरेकोमा कृषि तथा पशु कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि नबनाएको साथै कार्यक्रमको अनुगमन गरी संचालित कार्यक्रमको प्रभावकारिता तथा यसबाट जीवनस्तरमा आएको सुधार सम्बन्धमा प्रतिवेदन तयार गरिएको देखिएन। कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि तयार गरी सो बमोजिम कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने र संचालित कार्यक्रमको प्रभावकारी अनुगमन मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	भुक्तानी विवरण	भुक्तानी रकम
१	कमल अपाङ्गता स्वलम्बन समुहलाई कुखुरा, बंगुर, बाखा पालन अनुदान	१०००००
२	बंगुर पाठा वितरण कार्यक्रम	१५००००
३	१०० प्रतिशत अनुदानमा ३३ थान इलेक्ट्रिक स्प्रे ट्याङ्की खरिद गरी वितरण	१४९९२५
४	बंगुर पाठा वितरण कार्यक्रम	२०००००
५	५० प्रतिशत अनुदानमा १७ थान इलेक्ट्रिक स्प्रे ट्याङ्की र २९ थान च्यापकटर खरिद गरी वितरण	४९९८०३
६	५० प्रतिशत अनुदानमा चिलिङ भ्याट अनुदान वितरण	३२५०००
७	५० प्रतिशत अनुदानमा कोर्न थ्रेसर २८, सिडर ३६ र स्प्रेयर ४१ थान खरिद गरी वितरण	८२७४००

८	५० प्रतिशत अनुदानमा मल्चिङ प्लास्टिक १८ पिस, र प्लास्टिक टनेल ६५ पिस खरिद गरी वितरण	४६५५७५
९	७०।३० अनुदानमा सिंचाई मोटर वितरण	९८६९९९
१०	माछा भुरा वितरण	४९६०००

सैद्धान्तिक बेरुजु

९९ **माछा भुरा वितरण** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सो खर्चसँग सम्बन्धित बिल,भरपाई प्राप्त भए नभएको, भुक्तानी दिँदा रित पुगे नपुगेको जाँच गरेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले किसानको ३० प्रतिशत र पालिकाको ७० प्रतिशत लागत साझेदारीमा रू.७,२०,०००।-को माछा भुरा खरिद तथा वितरण गरी पालिकाको तर्फबाट हुने लागत सहभागिताको रकम रू.४,९६,०००।- भौचर नं ४८९-२०८०।०३।२३ बाट खर्च लेखेको छ। माछा भुरा खरिदको लागि चन्द्र कृषि फर्म, ठूलो बाह्रघरे एकीकृत कृषि तथा पशु फर्म र फावेन कृषि फर्मसँग कोटेशन माग गरेकोमा न्यूनतम मूल्य पेश गर्ने फावेन कृषि फर्मसँग भुरा गरेको देखिन्छ । पालिकाले मिति २०८०।०२।३२ मा मत्स्यपालक कृषकलाई भुरा वितरणको माग संकलनको लागि सूचना आव्हान गरी ११० जना कृषकलाई भुरा वितरण गरेकोमा भुरा खरिदको लागि कोटेशन माग गरेका फर्मको प्रोपाईटरहरुको नाममा समेत भुरा वितरण गरेको देखिएकोले उक्त खर्च नियमसम्मत नदेखिको रू.

अनियमित भएको	४,९६,०००

१०० **एक घर एक पशु सुत्केरी कार्यक्रम** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ मा रू.१० लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रू.१० लाखभन्दा माथि रू.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले एक घर एक पशु सुत्केरी कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका भित्रका सुत्केरी पशुलाई क्याल्सीयम १ लिटर र मिनेरल १ लिटर वितरण गरी रू.१९,९४,९५६।- खर्च गरेको छ । पालिकाले एकै प्रकृतीको सामग्री खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक तवरले खरिद गर्नुपर्नेमा देहायबमोजिम पटक पटक गरी सोझै खरिद गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रू.

भौ नं. र मिति	आपूर्तक	खरिद विवरण	भुक्तानी रकम
२७९-०७९।९।१७	गर्तौला भेट्स फर्मा	क्यालसियम ५७३ लिटर, मिनेरल ५७३ लिटर	४९८९६८
३८३-०७९।११।३	गर्तौला भेट्स फर्मा	क्यालसियम ५७३ लिटर, मिनेरल ५७३ लिटर	४९८९६८
६३८-०८०।२।१८	रिजाल भेटेरिनरी सेन्टर	क्यालसियम ११४६ लिटर, मिनेरल ११४६ लिटर	९९७०२०
	जम्मा		**१९९४९५६**

अनियमित भएको	१९,९४,९५६

१०१ सामाजिक सुरक्षातर्फ

१०१.१ **सामाजिक सुरक्षा -** नेपालको संविधान बमोजिम नेपाल सरकारले आर्थिक रुपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका, असहाय एकल महिला, अपाङ्गता भएका, बालबालिका, आफ्नो हेरचाह आँफै गर्न नसक्ने तथा लोपोन्मुख जातिका नागरिकको सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभुतिको लागि ज्येष्ठ नागरिक (६८ वर्ष उमेर पुगेका), ६० वर्ष उमेर पुगेका साविक कर्णालीका जिल्लाहरुका नागरिक र देशभरीका दलित नागरिक अन्य जेष्ठ नागरिक, ज्येष्ठ नागरिक एकल महिला, विधवा, पूर्ण अपाङ्गता भएका, अति अशक्त अपाङ्गता, लोपोन्मुख आदिवासी/जनजाति र नेपाल सरकारले तोकेको क्षेत्र तथा जिल्ला र देशभरिका दलित परिवारका पाँच वर्ष उमेर ननाघेका बालबालिकालाई नेपाल सरकारले निर्धारण गरेबमोजिम त्रैमासिक रुपमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार लक्षित समूह अनुसार गत आ.व. र यस आ.व.को अन्तिम त्रैमासिकमा सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लाभग्राहीहरुको कायम संख्या यस प्रकार रहेको देखिन्छ ।

लक्षित समूह	आ.व.२०७८।७९ को अन्तिम त्रैमासिकमा लाभग्राहीको कायम संख्या	आ.व.२०७९।८० को अन्तिम त्रैमासिकमा लाभग्राहीको कायम संख्या	मासिक भत्ता दर रू.
ज्येष्ठ नागरिक	३१३०	३९७८	४०००
अन्य ज्येष्ठ नागरिक (दलित)	२१९	१९८	२६६०
ज्येष्ठ नागरिक (एकल महिला)	६३२	४८७	२६६०
विधवा	७२०	७२६	२६६०
पूर्ण अपाङ्ग क वर्ग	१५९	१५९	३९९०
आंशिक अपांग ख वर्ग	१९७	२१३	२१२८
लोपोन्मुख बालाबालिका	-	१	
दलित बालबालिका	२१९	२१९	५३२
लोपोन्मुख जाति	८२	८१	३९९०
जम्मा	**५३५८**	**६०६२**	

सैद्धान्तिक बेरुजु

१०१.२ **बैंकसँगको हिसाबमिलान -** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यविधिको दफा २६ मा कुनै आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि निकासा भएको रकम सो आर्थिक वर्षमा खर्च नभए सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकामा ७ वटा वडा रहेकोमा सबै वडाको सामाजिक सुरक्षा भत्ता एनएमबी बैंक,केर्खा शाखाबाट वितरण गर्दै आएको देखिन्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको लागि बैंकलाई रू.२४,२४,५१,७६५।- निकासा दिएकोमा विभिन्न मितिमा बैंकले रू.४,८९,९७८।८७ फिर्ता गरेको देखिन्छ । रिभर्स फिड अनुसार रू.२४,२२,९६,६८५।- वितरण गरेको देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक बेरुजु

१०१.३ **बढी भुक्तानी :** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधिको बुँदा नं १५ अनुसार भत्ता खाइपाई आएको कुनै व्यक्तिको मृत्यु भएमा मृत्यु भएको दिनसम्मको भत्ता भुक्तानी दिने व्यवस्था गरेको छ । नमुना छनौट गरी वडा नं.५ र ७ को मृत्यु दर्ता/लगत कट्टा भएका लाभग्राहीहरुको विवरण परीक्षण गर्दा निम्नानुसारको लाभग्राहीहरुको मृत्यु पश्चात पनि रकम निकासा भएको देखियो । अन्य वडाको हकमा पालिका आँफैले परीक्षण गर्नुपर्ने साथै मृत्यु पश्चात निकासा भएको रकम सम्बन्धित बैंकबाट फिर्ता माग गरी सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रू.

परिचयपत्र नं.	नाम	ना. प्र . नं	मासिक भत्ता दर	मृत्यु/लगत कट्टा मिति	विवरण	बढी भुक्तानी
वडा नं ५						
१९९९०४०१११४३९	चन्द्र कुमारी लिम्बु	९७७३९१७८	४०००	२०७९।०५।१७	दोस्रो त्रैमासिक पुरै निकासा	५७३३
वडा नं ७						
१९९०१००५००५४६	भिमनाथ तिम्सिना	६११।१५०४	४०००	२०७९।०६।१७	पहिलो त्रैमासिक पुरै निकासा	१७३३
	जम्मा					७४६६

..........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल तथा प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।२७ को निर्णयानुसार रू.१,२००।- र मिति २०८१।१।३ मा रू.१०,३०४।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फर्स्यौट गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	७,४६६

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्षः २०७९/८०

कार्यालय र स्थान: कमल गाउँपालिका, झापा , कमल गाउँपालिका , झापा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	राज कुमार शाक्य	२०७९-४-२२	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	shrijana rai	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरणः

असुल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेस्की
५,६०७,८०६	१६,९७६,८०१	१२,१४१,६३६	०	०	९,१०८,४०५
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजु रू.					४३,८३४,६४८
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फस्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रू.					१,५३०,८४८
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजु रू.					४७८,४००
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजु रू.					४२,७८२,२००

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		११८७३४११४.२४	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	५१२६७०४९९.८	चालु खर्च	३६१४३४५७८
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३३९८४०१४.८२	पुंजीगत खर्च	२६२५०६३३८
राजश्व बाँडफाँट	९५८५६४८५.८३	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३१८५०७३७६.९२
आन्तरिक आय	२४९७७१८४.७३		
अन्य आय	२६६१३४१५७.९		
कुल आय	९३३६२२३४३.०८	कुल खर्च	९४२४४८२९२.९२
बाँकी मौज्दात		१०९९०८१६४.४	

बेरूजु दफा ४६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -३

भौ. नं.	खर्चको विवरण	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम	कैफियत
	गाउँपालिका चालुतर्फ			
८९०	ल्यापटप २ थान HP Ryzen 3 खरिद	स्टोर प्रमुख	९९६००	विपन्न बालबालिकालाई सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत खरिद भएकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म वितरण नभएको
८६	राष्ट्रिय खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन सहयोग	दुर्गा बहादुर राई	१५००००	महिला भलिबल प्रतियोगिताको खर्च प्रमाणिकरण तथा सार्वजनिकिकरण नभएको
६७०	विद्यालयका प्र.अ.हरुलाई डेस्कटप तथा प्रिन्टर वितरण	सिंहदेवि आ.वि. पञ्चकन्या आ.वि. पिडडाडाँ आ.वि. नवदुर्गा आ.वि. सिद्धदेवी आ.वि.	४९६५००	उक्त सामग्रीहरु विद्यालय जिन्सी खातामा दाखिला गरी प्रमाण पेश नगरेको
	प्रदेश चालु तर्फ			
२९	स्मार्ट बोर्ड र प्रोजेक्टर खरिद	मंगलमय मा.वि.	११९०००	उक्त सामग्रीहरु विद्यालय जिन्सी खातामा दाखिला गरी प्रमाण पेश नगरेको
	जम्मा		८६५१००	

.... ***(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर विद्यार्थीहरुलाई स्कुल व्याग वितरण गरेको प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८१।१।३ मा रू.१,४९,७२५।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)***

बेरूजु दफा ४७ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

भौ.नं.	विवरण	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम	असुल गर्नुपर्ने रकम	कैफियत
	गाउँपालिका चालुतर्फ				
९२३	कम्प्युटर तालिम	ब्राइटफ्युचर टेक्निकल एजुकेशन फाउण्डेशन प्रा.लि.	९९७६५	१३३९३	भ्याट बिल पेश नगरी टुक्रे बिल पेश गरी रू. १५७२।- मात्र कर कट्टी भएको
८२८	सिलाई कटाई तालिम	इन्द्रेणी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	२०००००	२२५४६	भ्याट बिल पेश नगरी टुक्रे बिल पेश गरी रू. ७४५४।- मात्र कर कट्टी भएको
९९	कुक तथा लज तालिम	ग्रामीण विकास फाउण्डेशन नेपाल	१०००००	१०८३१	भ्याट बिल पेश नगरी टुक्रे बिल पेश गरी रू. ४१६९।- मात्र कर कट्टी भएको
७०८	ढाका बुनाई तालिम	झुमा सेडाई	६००००	८४००	पारिश्रमिकमा १ प्रतिशत रू. ६००।- मात्र कट्टी भएको
७०८	ढाका बुनाई तालिम	कबिता राई	६००००	८४००	पारिश्रमिकमा १ प्रतिशत रू. ६००।-मात्र कट्टी भएको
	ससर्ततर्फ				
११८	५० प्रतिशत अनुदानमा धानको बिउ वितरण	वालुवादी कृष्क समुह	३४९८२५	५२४७	लागत सहभागिताबापतको रकममा कर कट्टी नभएको
२६४	कक्षा ८ परिक्षा सञ्चालनमा पुनः मोडिफिकेशन कार्यको पारिश्रमिक भुक्तानी	सुर्य प्रसाद न्यौपाने	३००००	४५००	कर कट्टी गरी भुक्तानी दिएकोमा दाखिला प्रमाण पेश नभएको

	प्रदेश चालुतर्फ				
२९	स्मार्ट बोर्ड र प्रोजेक्टर खरिद	मंगलमय मा.वि.	११९०००	१७८५०	भ्याट बिल पेश नगरी पान बिलमा कर कट्टी नभएको
	जम्मा			९११६७	

..........(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर असुल भई प्रमाण पेश भएको आधारमा मिति २०८०।१२।१७ मा रू.३,५७०।- र मिति २०८१।१।३ मा रू.१६,४८१।- सम्परीक्षण मनासिब देखि फस्यौंट गरिएको ।)

बेरूजु दफा ७४ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-५

भौचर नं	उपभोक्ता समितिको नाम	लागत अनुमान/ सम्पन्न रकम	कार्यालयले भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम	भुक्तानी गरेको रकम	बढी भुक्तानी रकम
३५९-२०८०।०२।०८	देवी झोला होलीमा अधुरो स्ल्याब कल्भर्ट निर्माण उपभोक्ता समिति	१०४२४८८.६४	९३८२४०	९५९५८५	२१३४५
३४१-२०८०।०२।०३	वडा नं ६ को कार्यालय व्यवस्थापन उपभोक्ता समिति	१०७२२५१	९६५०२६	९७३६२८	८६०२
३२७-२०८०।०१।२७	तिनपैनी पञ्चकन्या जीवन चोक सडक निर्माण उपभोक्ता समिति	५६५५२१	४८०६९२ (उपभोक्ता समिले १५%लागत सहभागिता गर्ने सम्झौता)	४८७५००	६८०८
२६६-२०८०।०१।०६	वडा कार्यालय देखी पूर्व रत्नपुर पुछारसम्म उच्चस्तरीय ग्राभेल उपभोक्ता समिति	५६४५१७	४७९८३९ (उपभोक्ता समिले १५% लागत सहभागिता गर्ने सम्झौता)	४८६२१६	६३७७
	जम्मा				४३१३२

बेरूजु दफा ७७.१ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-६

भौचर नं र मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	पालिकाले उपभोक्ता समितिलाई दिएको मू.अ.कर रकम	उ.स.ले भुक्तानी गरेको मू.अ.कर रकम	बढी भुक्तानी रकम
१२-२०८०।०२।२३	कमल गा.पा. वडा नं.१ ढ्याङ्ग्री कृषी उपज बजार निर्माण उ.स.	१६४७६५.३१	७१८९२.७२	९२८७२

बेरूजु दफा ७८ सँग सम्बन्धित विवरण-अनुसूची-७

भौचर नं	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको विवरण	परिमाण घनमिटर	भुक्तानी भएको दर प्रति घनमिटर	भुक्तानी हुनुपर्ने दर प्रति घनमिटर	बढी दर प्रति घन मिटर	रकम	बढी भुक्तानी उ.स.को १०% लागत साझेदारी कट्टा गरी
१९-२०७९।१२।०९	राधा कृष्ण मन्दिर निर्माण	ईंटाको काम १:६	७.०६	१५००१.३५	१०६७०	४३३१.३५	३०५७९.३३	२७५२१
२८-२०८०।०१।२६	मक्षेश्वर शिवपञ्चायन दुर्गा मन्दिर कमल ७	ईंटाको काम १:४	९.३४	१५४६६.४१	१३८०४.६१	१६६१.८	१५५२१.२१	१३९६९

	झापा रंगपुर उ.स.							
२०-२०८०।०३।२३	बाँसबारी मा.वि.	ईँटाको काम १:६	११.२३	१३३३९.५५	१०६७०	२६६९.५५	२९९७९	२९९७९
४५५-२०८०।०३।१७	ढुकढुकी युवा क्लब	ईँटाको काम १:६	७.७१६	१३३४९.५५	१०६७०	२६७९.५५	२०६७५.४१	१८६०८
	जम्मा							९००७७

बेरूजु दफा ९७.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -८

कार्यक्रमको नाम	कार्यसम्पन्न रकम	संघीय स्रोत		पालिका स्रोत		संघीय सञ्चित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रकम
		लागत साझेदारी गर्नुपर्ने रकम	लागत साझेदारी गरेको रकम	लागत साझेदारी गर्नुपर्ने रकम	लागत साझेदारी गरेको रकम	
नहर चोक देखि पुष्पथिर स्मृती प्रतिष्ठान सम्म सडक कालोपत्रे 14/KRM/NCB/ROAD/2079/80	४०४३६०२	२८३०५२१	३६३९२४१	१२१३०८१	४०४३६१	८०८७२०
साम्रा मिल हुदै, बोहोरा टोल, बगाने टोल, सिसा बाँध क्याम्पा जाने सडक ढलान/कालोपत्रे ठेक्कानं 10/KRM/NCB/ROAD/2079/80	३६६६९४८	२५६६८६३	३३००२५४	११०००८५	३६६६९४	७३३३९१
जम्मा						१५४२१११

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजु

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार सार्वजनिक निकायले निर्माण सम्बन्धी कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धी नर्म्स भए त्यस्तो नर्म्स बमोजिम र त्यस्तो नर्म्स नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्म्स तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्री परिषदबाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्म्स बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । सडक विभागवाट स्वीकृत भएको सडक निर्माणको स्पेसिफिकेसन, २०७३ (संशोधन समेत) तथा DOR NORMS FOR RATE ANALYSIS को सेक्सन १३१० अनुसार प्रिमिक्स कार्पेटिङ्गको मोटाई (Thickness) २० एम.एम राख्नु पर्नेमा ठेक्का नं 03/KRM/NCB/ROAD/2079.080 का निर्माण व्यवसायी ग्यालेक्सी कन्स्ट्रक्सनलाई गेउरिया चारआली सडकको चेनेज ०+६९०-१+१४८ को नापजाँच गरी भुक्तानी दिँदा देहायबमोजिमको चेनेजमा ०.०३५ एम.एम. नापजाँच गरी नर्म्सभन्दा बढी भुक्तानी दिएको पाइयो । नर्म्सभन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रू.	४७८४००.००

चेनेज	हुनुपर्ने परिमाण	भएको परिमाण	फरक परिमाण	दर	बढी भुक्तानी
०+६९० -०+८६४	१९.२५	३३.६९	१४.४४	१३०००	१८७७२०

<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>बेरुजुको विवरण</th><th>रकम</th></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><td>०+८७० -०+९८२</td><td>१२.३२</td><td>२१.५६</td><td>९.२४</td><td>१३०००</td><td>१२०१२०</td></tr>
<tr><td>०+८७० -०+९८२</td><td>१७.४९</td><td>३०.६१</td><td>१३.१२</td><td>१३०००</td><td>१७०५६०</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>४७८४००</td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td>कमल गाउँपालिकाको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि, २०७८(दोस्रो संसोधन २०७९) बुँदा नं ११ मा अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्यमा संलग्न रहने समितिका पदाधिकारीको भत्ता तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित प्रदेश कानुनको अधिनमा रही कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम हुने व्यवस्था गरेको छ । प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड र मितव्ययिता सम्बन्धी निर्देशिका, २०७९ को निर्देशन नं ३ (ग) मा एउटै मन्त्रालय/ निकाय र अन्तर्गतका पदाधिकारी/कर्मचारी मात्र बस्ने बैठकमा भत्ता प्रदान गर्न नमिल्ने उल्लेख छ । पालिकाले अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि २०७८ को आधारमा पालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीमात्र रहेको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिको बैठकमा उपस्थित सदस्यलाई बैठक भत्ता भुक्तानी दिएको देखिन्छ । यसरी पालिकाले कानुन निर्माण गर्दा लिएको कानुनको स्रोतसँग फरक पारि बैठक भत्ता भुक्तानी गरेको देखियो । यसरी बैठक भत्ता वितरण गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।</td><td>०.००</td></tr>
</table>